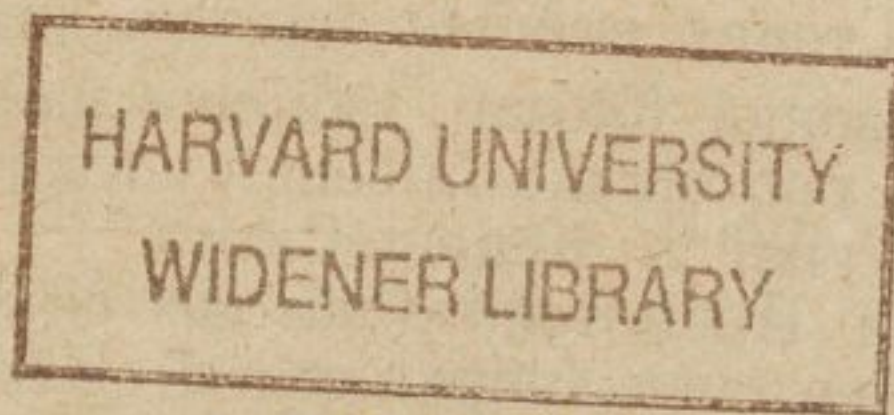

Пролетарі всіх
єднайтеся! :: :: пта

ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ
— РОБІТНИКАМ —

Календар НОВИЙ СЬВІТ

НА 1915 РІК

І РІЧНИК

Монреал, 1915

ВИДАНЕ БІБЛЮТЕКИ „НОВИЙ СЬВІТ”.
Накладом Ів. Гниди. — З друкарні Новий Сьвіт.
Головний склад. NOWYJ SWIT, Box 1051, Montreal, Que.

Волод

Biблиотеka „Nowyj Swit” THE „NEW WORLD LIBRARY”

PUBLISHED IN MONTREAL PERIODICALLY

The popular scientific Ukrainian (Ruthenian) publication which informs its readers regarding newest progress made in science, and also publishes translations of articles of finest modern literature.

THE „NEW WORLD”

P. O. BOX 1051,

MONTREAL, QUE.

Бібльотека „Новий Сьвіт”

популярно-наукове видавництво, яке познайомлює читачів з найновішими поступами науки та містить твори красної літератури.

БІБЛЮТЕКА „НОВИЙ СЬВІТ”
виходить неперіодично.

До тепер вийшли ось такі книжочки:

Ч. 1. Червоний Кобзар, (збірник найкрасших	ц.
робітничих пісень і поезій) . . .	10
Ч. 2. Е. Гуцайло: Конець Сьвіта . . .	10
Ч. 3. Наш Прометей. З нагоди сотих уродин	
Т. Шевченка. Збірка статей: З 5 образками.	15
Ч. 4. Червоний Кобзар, друга збірка найкрасших	
робітничих пісень і поезій (з 3 образками) .	10
Ч. 5. Давид Едельштат — М. Подолянин: Амери-	
канський Робітник. Сценічна картина з амери-	
канського робітничого життя, в трох відслонах.	10

UKRAINIAN INSTITUTE

LIBRARY

Е. Гуцайло: Чого хотять соц.-демократи . . .	10
Листи до писаня: До Товариша, Родичів, знайо-	
мих і т. п., з віршами прикрашені цв'їтами (12)	35

Гроші і письма посилюйте на адресу:

NOWYJ SWIT

Box 1051

Montreal, Que.

Canada

I

СІЧЕНЬ, JANUARY.

Н. ст. с. ст.			Рускі сьвята	Римські сьвята
1	П	19	Грудень 1914 Бон.	Н. рік 1915
2	С	20	Ігнатія.	Аделяйди
3	Н	21	Юліянії мчн.	Геновефи
4	П	22	Анастазії	Тита
5	В	23	10 мчн. в Криті.	Емілії
6	С	24	Нав. Р.Хр.	Трох Корол.
7	Ч	25	Рож Христове	Лукиана муч.
8	П	26	Соб. Богор.	Северина муч.
9	С	27	Стефана пер,	Юліяна муч.
10	Н	28	Муч. в Ником.	Івана Доб.
11	П	29	Діт. уб. в Виф.	Гилина
12	В	30	Анизії муч.	Гонорати
13	С	31	Меланії	Ілярія
14	Ч	1	Н. Рік 1915	Фелікса
15	П	2	Сильвестра	Павла пуст.
16	С	3	Малахії пророка	Маркила
17	Н	4	Собор 70 ап.	Антонія
18	П	5	Тепемита	Приски
19	В	6	Богоявлене Гос.	Генрика
20	С	7	Собор Івана Хрес.	Фабіяна і Себ.
21	Ч	8	Георг.Емил. і Дом.	Анішки діви
22	П	9	Полиєвкта і Евс.	Вінкентія мч.
23	С	10	Григорія і Домит.	Раймунда
24	Н	11	Теодозія	Тимотея
25	П	12	Татіяни	Павла
26	О	13	Ермила і стратон.	Полікарпа
27	С	14	Отців в Синаї	Івана Хризос.
28	Ч	15	Павла Тивейс. пр.	Кароля вел.
29	П	16	Петра вер.	Францішка С.
30	С	17	Антонія преп.	Мартини діви

Н. СТ. С. СТ.			Руські сьвята	Римські сьвята
1	П	19	Січень. Макарія	Ігнатія
2	В	20	Евтимія Вел.	Марії Гром.
3	С	21	Максима Ісп.	Власія Іпол.
4	Ч	22	Тимотея	Вероніки
5	П	23	Климентя	Агафії
6	С	24	Ксенії	Дороти
7	Н	25	Григорія Богос.	Ромуальда
8	П	26	Ксенофонта	Йона
9	В	27	Івана Золот.	Апольонії
10	С	28	Єфрема пр.	Схолястики
11	Ч	29	Ігнатія	Адольфа
12	П	30	Трох Сьвятит.	Ернеста
13	С	31	Кири і Ів.	Юліяна і К.
14	Н	1	Лютий. Трифона	Валентія
15	П	2	Стрітене Госп.	Фавстини
16	В	3	Симеона і Анни.	Юліанії
17	С	4	Ізидора	Константії
18	Ч	5	Агафії муч.	Флявія
19	П	6	Вукола, Юл.	Конрада
20	С	7	Партенія	Елєвтерія
21	Н	8	Теодора	Елєонори
22	П	9	Никифора	Катедра
23	В	10	Харлампія	Деміяна
24	С	11	Власія	Матея
25	Ч	12	Мелетія	Зігфріда
26	П	13	Мартиніяка	Віктора
27	С	14	Авксентія	Алексендка
28	Н	15	Онисима ап.	Романа

III

МАРЕЦЬ, MARCH.

Н. С. С. С.			Руські свята	Римські свята
1	П	16	Лютій. Памфила	Альбіна
2	В	17	Теодора	Симпліція
3	С	18	Льва п.	Кунегунди
4	Ч	19	Архіпа	Казиміра
5	П	20	Льва еп.	Евзебія
6	С	21	Тимотея	Фридерика
7	Н	22	Петра і Ат.	Томи з Акв.
8	П	23	Полікарпа	Івана
9	В	24	Обр. гол. Івана К.	Францішки
10	С	25	Тарасія	40 мучеників
11	Ч	26	Профірія	Константина
12	П	27	Прокопія	Григорія
13	С	28	Василія Існ.	Кристини
14	Н	1	Март. Евдокії	Матильди, Л.
15	П	2	Теодора	Ілярія
16	В	3	Євтропія	Гертруди
17	С	4	Герасима	Александра
18	Ч	5	Конова	Едварда
19	П	6	42 мучен.	Йосифа обруч.
20	С	7	Василія	Йоахіма
21	Н	8	Теофілакта	Венедикта
22	П	9	40 муч.	Катарини
23	В	10	Кондрата	Віктора
24	С	11	Софронія	Гавриїла
25	Ч	12	Теофана	Благовіщен.
26	П	13	Пер. м. Никифора	Теодора
27	С	14	Венедикта	Руперта
28	Н	15	Агапія	Вільгельма
29	П	16	Савина	Кирила
30	В	17	Алексія	Бальбіни
31	С	18	Кирилла	Корнилія

IV

ЦВІТЕНЬ, APRIL.

Н.СТ.С.СТ.			Руські свята	Римські свята
1	Ч	19	Марець. Хризанта	Теодори
2	П	20	Вел. Пятниця	В. Пятниця
3	С	21	Велика Субота	Рихарда
4	Н	22	Великдень	Вел.к. Ноц
5	П	23	Сьв. Понеділок	Вел. Понед.
6	В	24	Сьв. Вівторок	Келистина
7	С	25	Благовіщенє	Епіфанія
8	Ч	26	Соб. Арх. Гавриїл.	Дионісія
9	П	27	Матрони	Марії
10	С	28	Іляріона	Езекіїла
11	Н	29	Марка	Леона
12	П	30	Івана ліст.	Георгія
13	В	31	Іпатія	Юстини
14	С	1	Цвѣтень. Марії	Тибурція муч.
15	Ч	2	Тита	Анастазії
16	П	3	Микити	Лямберта
17	С	4	Йосифа	Апольонії
18	Н	5	Теодула	Рудольфа
19	П	6	Евтихія	Еми
20	В	7	Георгія	Теодора
21	С	8	Ірідіона	Анзельма
22	Ч	9	Евстахія	Сотера і Кая
23	П	10	Терентія	Войтіха
24	С	11	Антини	Георгія мч.
25	Н	12	Василія	Марка
26	П	13	Артемона	Клета
27	В	14	Мартина	Альберта
28	С	15	Аристраха	Покров св.Й.
29	Ч	16	Агафії	Петра
30	П	17	Симеона	Катарини

V

МАЙ, МАУ.

Н. ст. с. ст.			Руські свята	Римські свята
1	С	18	РОБІТНИЧЕ СВЯТО	
2	Н	19	Івана ветх.	Жигмонта
3	П	20	Теодора	Об. Ч. Креста
4	В	21	Януарія	Фльоріяна
5	С	22	Теодора	Пія V.
6	Ч	23	Георгія	Івана в Олію
7	П	24	Сави	Доміцелі
8	С	25	Марка	Станіслава
9	Н	26	Василія	Григорія
10	П	27	Симеона	Антонія
11	В	28	Ясона	Беатрикси
12	С	29	9 муч. в Кизиці	Панкратія
13	Ч	30	Якова	Вознесеніє
14	П	1	Май. Єремії	Бонифатія
15	С	2	Атаназія	Софії
16	Н	3	Теодозія	Івана Непом.
17	П	4	Пелягії	Пасхалія
18	В	5	Ірини	Фелікса
19	С	6	Іова	Петра
20	Ч	7	Чесн. хреста	Бернарда
21	П	8	Івана Богослова	Єленори
22	С	9	Пер. м. Миколая	Юлії
23	Н	10	Сошес. св. Духа.	Сош. св. Духа
24	П	11	Пресв. Тройці	Зел. Понеділ.
25	В	12	Епіфанія	Урбана
26	С	13	Глікерії	Филипа Нер.
27	Ч	14	Ізидора	Івана
28	П	15	Пахомія	Вільгельма
29	С	16	Теодора	Максиміліяна
30	Н	17	Андрініка	Фердинанда
				Андрі М.

Н.ст. с.ст.			Руські свята	Римські свята
1	В	19	Май. Патрікія	Никодима
2	С	20	Талалея	Ерзма мч.
3	Ч	21	Константина і Єл.	Пр. Євхар.
4	П	22	Василікса	Квірина
5	С	23	Михаїла преп.	Боніфатія
6	Н	24	Пр. Євхаристії	Норберта
7	П	25	Трете Об.Г. Пред.	Роберта
8	В	26	Карпа	Медарда
9	С	27	Терапонта	Аделяйди
10	Ч	28	Никити	Маргарети
11	П	29	Теодозія	Варнави
12	С	30	Ізаака	Онуфрія
13	Н	31	Єрмея	Антонія з Ш.
14	П	1	Червень. Юстина	Серце Іс. Хр.
15	В	2	Никифорта	Віта і Мод.
16	С	3	Лукиліяна	Франца
17	Ч	4	Митрофана	Адольфа
18	П	5	Доротея	Марка
19	С	6	Васаріона	Гервазія
20	Н	7	Теодота	Сильверія
21	П	8	Теодора стратал.	Альойдія
22	В	9	Кирила і Теклі	Павлина
23	С	10	Тимотея	Зенова
24	Ч	11	Вартоломея	Рож. Ів. Крес.
25	П	12	Онуфрія От. Пр.Д.	Прссперта
26	С	13	Акилими мч.	Івана і Павла
27	Н	14	Єлисея і Методія	Володислава
28	П	15	Амоса	Льва
29	В	16	Тихона еп. чуд.	Петра і Пав.
30	С	17	Мануїла	Емілії

Н. С. Т. С. С. Т.			Руські свята	Римські свята
1	Ч	18	Червень, Леонтия	Теобальда
2	П	19	Юди	Пос. Пр. Д. М.
3	С	20	Методія	Геліодора
4	Н	21	Юліяна	Флявіяна
5	П	22	Евсевія	Кирила і Мет.
6	В	23	Агрипіни муч.	Ісая прор.
7	С	24	Рожд. Ів. Крес.	Фільомени
8	Ч	25	Февронії	Єлисавети
9	П	26	Давида преп.	Кирил. і Мет.
10	С	27	Самсона преп.	Амалії
11	Н	28	Кири і Ів.	Целягія муч.
12	П	29	Петра і Павла	Генрик.
13	В	30	Собор 12 Апос.	Маргарити
14	С	1	Линень. Кос. і Д.	Бонавентури
15	Ч	2	Пол. Ризи П. Д. М.	Розісл. Ап.
16	П	3	Якннта і Ан.	Пр. Д. М.
17	С	4	Авдрея крит.	Алексея
18	Н	5	Кир. і Мет.	Симеона
19	П	6	Атан. Ат.	Вінкентія
20	В	7	Томи преп.	Ілиї прор.
21	С	8	Прокопія муч.	Пракседи
22	Ч	9	Панкр.	Марії М.
23	П	10	Антонія печ.	Аполін.
24	С	11	Ольги кн.	Христини
25	Н	12	Ілїярія і Пр.	Якова ап.
26	П	13	Гавриїла Арх.	Анни
27	В	14	Акили	Наталії
28	С	15	Володимира кн.	Інокентія
29	Ч	16	Атиногена	Марти
30	П	17	Марини вмч.	Альдони
31	С	18	Емїліяна	Ігнатія Л.

н.ст. с.ст.			Руські свята	Римські свята
1	Н	19	Макрини	Петра
2	П	20	Ілїї прор.	Альфонза
3	В	21	Симеона і Ів. пр.	Знайди св. С.
4	С	22	Марії Магдалини	Домініка
5	Ч	23	Трофима і Теофія	Марії сніжної
6	П	24	Бориса і Гліба	Преобр. Гос.
7	С	25	Успеніє св. Анни	Кастана
8	Н	26	Єрмолая	Киріяка і пр.
9	П	27	Панталеймона	Романа
10	В	28	Прохора	Лаврентія мч.
11	С	29	Калиніки мч.	Зузанни мч.
12	Ч	30	Сили	Кляри
13	П	31	Євдокима	Іполита
14	С	1	Серпень Ч. Хр.	Евзенія існ.
15	Н	2	Пер. мощ. Стефана	Успеніє П. Д.
16	П	3	Ісаакія	Роха
17	В	4	7 молд. в Еф.	Ліберта
18	С	5	Евсигнія	Аган і Єлени
19	Ч	6	Пресбраж. Гос.	Бенігті і Юл.
20	П	7	Дометія преп.	Бернарда
21	С	8	Еміліяна	Кирияка і Ів.
22	Н	9	Матія анос.	Тимотея
23	П	10	Лаврентія	Филипа
24	В	11	Євпля Клавдії	Вартоломея
25	С	12	Фотія і Аникити	Людвика кор.
26	Ч	13	Максима	Зефірини
27	П	14	Теодозія печ.	Йосифа
28	С	15	Успеніє Пр. Д. М.	Августина
29	Н	16	Образ. Гос.	Усік Ів.
30	П	17	Мирона муч.	Рози
31	В	18	Флѣоза і Лавра	Раймунда мч.

IX

ВЕРЕСЕНЬ, SEPTEMBER.

н. ст. с. ст.			Руські сьвята	Римські сьвята
1	С	19	Серпень. Андрея	Егіда
2	Ч	20	Самуїла	Стефана угор.
3	П	21	Тадея	Броніслава
4	С	22	Агатоникя	Розалії
5	Н	23	Іриней	Лаврентія
6	П	24	Євтиха	Захарія
7	В	25	Тита і Вар.	Регіни
8	С	26	Адріяна і Нат.	Рож. П. Д. Б
9	Ч	27	Пімена	Іорганія
10	П	28	Мойсея	Николая
11	С	29	Усік. гл. Ів. К.	Прот. і Яцка.
12	Н	30	Александра	Івідона
13	П	31	Пол. пояс. Пр. Д.	Аврелія
14	В	1	Верес. Симеона	Воздвиж. Ч. Х.
15	С	2	Маманта	Нікодема
16	Ч	3	Антима	Кокнилія мч.
17	П	4	Вавила	Лямберта
18	С	5	Захарія	Томи
19	Н	6	Чудо Арх. М.	Януарія
20	П	7	Созонта	Евстахія
21	В	8	Рож. Пр. Д. М.	Матея єв.
22	С	9	Якима і Анни	Томи з Віл.
23	Ч	10	Минидори	Теклі
24	П	11	Теодори	Володимир.
25	С	12	Автоном.	Клеофи
26	Н	13	Корнилія	Кипріяна
27	П	14	Воздвиж. Ч. Хр.	Косми і Дам.
28	В	15	Никити	Вячеслава
29	С	16	Евфимії	Михаїла Ар.
30	Ч	17	Софі, В. Н. Л.	Єроніма

н. ст. с. ст.			Руські свята	Римські свята
1	П	18	Вересень. Евменія	Ремігія
2	С	19	Трофима	Леодегар.
3	Н	20	Евстахія	Кандида
4	П	21	Кондрата	Франц.
5	В	22	Фоки і Йони	Флявії
6	С	23	Зач. Ів. Хр.	Брунона
7	Ч	24	Теклі	Юстини
8	П	25	Евфрозини	Бригиди
9	С	26	Іван. Богос.	Діонізія
10	Н	27	Калистрат.	Франця Б.
11	П	28	Харитона	Рустики
12	В	29	Кирияка	Максиміліян.
13	С	30	Григорія	Едварда
14	Ч	1	Жовтень П.П.Д.М.	Калікст. п.
15	П	2	Кипріяна	Ядвиги і Тер.
16	С	3	Діонізія	Галя і Фл.
17	Н	4	Єротея	Тереси
18	П	5	Хартини	Луки
19	В	6	Томи апост.	Петра
20	С	7	Сергія і В.	Феліціян.
21	Ч	8	Пелягії	Уршулі
22	П	9	Якова	Кордулі
23	С	10	Евлямпія	Ів. Капістр.
24	Н	11	Филипа	Рафаїл. Арх.
25	П	12	Прова	Хризанта
26	В	13	Корнилія сот.	Евариста
27	С	14	Параскеви	Сабіни
28	Ч	15	Лукіяна	Симеон. і Юди
29	П	16	Льонгин. остн.	Евзевія
30	С	17	Озії	Альфонса
31	П	18	Димитрія	М.

XI

ЛИСТОПАД, NOVEMBER.

Н. ст. с. ст.			Руські сьвята	Римські сьвята
1	Н	19	Жовтень. Іоїла	Всіх Святих
2	П	20	Артемія	День задуш.
3	В	21	Іляріона преп.	Губерта
4	С	22	Аверкія	Кароля Бор.
5	Ч	23	Якова	Єлисавети
6	П	14	Арети муч.	Леонарда
7	Н	25	Маркіяна	Геркуляна
8	П	26	Димитрія	Здіслави
9	В	27	Нестора	Теодора
10	С	28	Параскеви	Андрея
11	Ч	29	Анастазії	Мартина б.
12	П	30	Зиновія і Зин.	Мартина п.
13	С	31	Стахія Нарк.	Евгенія
14	Н	1	Лис. Косми і Дам.	Йосафата
15	П	2	Акентини	Леопольда
16	В	3	Акепсими, Айталя	Едмунда
17	С	4	Йоаникія	Григорія
18	Ч	5	Галактіона	Оттона
19	П	6	Павла арх.	Єлисавети
20	С	7	Єрона і Лазара	Фелікса і В.
21	Н	8	Михаїла Арх.	Введ. П. Д. М.
22	П	9	Онисофора	Цецилії
23	В	10	Єраста	Климентя
24	С	11	Міни, Віктора	Емілії і Ів.
25	Ч	12	Йосафата	Катирини д.
26	П	13	Ів. Золотоустого.	Клеменса
27	С	14	Филипа ап.	Валєрияна
28	Н	15	Гурія і С.	Крискентія
29	П	16	Матея ап.	Сатурна
30	В	17	Григорія	Андрея ап.

н.ст. с.ст.			Руські свята	Римські свята
1	С	18	Падол. Плянтонна	Елісія
2	Ч	19	Авдія і Варлаама	Бабіяна д.
3	П	20	Прокля і Григорія	Франц. Ксав.
4	С	21	Вве. Пр. Бог.	Варвари муч.
5	Н	22	Филимона ап.	Сави
6	П	23	Амфилохія	Николая
7	В	24	Катирини муч.	Амброзія
8	С	25	Климентя і Петра	Зач. П. Д. М.
9	Ч	26	Алипія столп.	Валерії і Лео.
10	П	27	Якова муч. і Пал.	Мелхіяда
11	С	28	Стефана преподм.	Дамазия
12	Н	29	Паремона Філум	Александра
13	П	30	Андрія Первоз.	Лукії
14	В	1	Грудень. Наума	Спіридиона
15	С	2	Авакума прор.	Евзенія еп.
16	Ч	3	Софінія прор.	Аделяйди д.
17	П	4	Варвари	Лазаря і Олім.
18	С	5	Сави освщ.	Грацияна еп.
19	Н	6	Николая Чуд.	Фавста
20	П	7	Амброзія	Теоф.
21	В	8	Патанія преп.	Томи ап.
22	С	9	Зачат. П. Д. М.	Зенова
23	Ч	10	Міни, Єрмогена	Вікторії діви
24	П	11	Даниїла стол.	Віг. Адам. і Е.
25	С	12	Спіридиона преп.	Рожд. Хрис.
26	Н	13	Евгенія, Ореста	Стефана
27	П	14	Тирса	Івана свн.
28	В	15	Елевтерія	Дітий уб. в В.
29	С	16	Аггея	Томи
30	Ч	17	Даниїла прор.	Давида
31	П	18	Севастиан мч	Сильвестра

МОЛИТВИ.

Телефонічна розмова*)
(Після Рудольфа Франца)

- Тут Господь Бог. А хто там?
- Тут кайзер з Берліна!
- Чого бажаєш собі?
- Прошу о перемогу у війні проти царя з Пет-
рограду.
- Гм! Побачу ще, що треба буде зробити.
Якіж ближчі обставини?
- Цар вже від 100 років держить в своїх ру-
ках Польщу. Порядно її спліндрував а при тім збо-
гатив ся.
- Так, то такі ви, драбуги. Щож далі?
- І я теж хотівби збогатити ся. Тому я вже
зробив, що він мене перший обидив...
- Алеж ти добре зіленько...
- Так є. Таж бачиш, що з тобою отверто пос-
тупаю. Поробив я таке, щоб стати тут яко обидже-
ний. З огляду на мою честь, не відмов мені, милий
Боже, помочи. Війна може в кожній хвилі розпоча-
ти ся.

*) „Молитви“ після Рудольфа Франца — се
знаминита сатира на держави, що ведуть кроваві
війни та просять Бога о поміч. Подані они чита-
чам після інтерпиляції соц. дем. послів, внесеної дня
3 липня 1909 на 40 засіданню в австрійським парла-
менті.

— Насамперед мушу вислухати царя, бо хочу знати, як він цілу справу представить.

— Як віддаш мені Польщу, то скажу вибудувати десять нових церков, дам попам висші платні та подвою години релігії в народних школах.

— О се не ходить, мій любий,

— Отже все гаразд, о Боже неба і землі?

— Ще не знаю! Кінець..!

*

— Вже знов хтось? Щож то за видзвонюване через цілий день до пізної ночі! Бажав би я собі дуже, щоби не було тих бездротних телефонів...

— Тут Господь Бог!

— Тут цар з Петрограду!

— Ага! Вже я чув. О щож тобі ходить?

— Через сто років пробую я нести культуру в Польщу та хочу поширити божу віру.

— Оплачує ся се?

— О ні, Господи! Мушу до сего ще свій гріш докладати. Але тут приходить злодій, кайзер з берліна і хоче знищити овочі моєї праці.

— А то опришок!

— Так. Він нищить всі зера віри. Що я засіяв в серцях дикунів працею місіонарів, та все те хоче той харциз змести з лиця землі!

— Чи ти сам, царю, при телефоні, чи твій надворний проповідник?

— Схлібляеш мені, коханий Боже! Але я є сам.

— Гм..

— Щож отже стане ся? Чи можу числити на побіду над кайзером?

— Побачу.

Властиво він заслугує на те, аби при тім ще дещо стратив, приміром Шлеск?

— Чи хочеш і там, царю, піти зі своїми місіонарами?

— Та певно! Подумай тільки, що там нема ще ні одної православної церкви!

— Добре! Побачу, як прийде ся зробити.. Кінець..!

*

— Знова? Тут Господь Бог! Щож се таке, сьпів?

— Хорони і заступи німецьку країну, Господи!

— Чув вже нераз. Кінець..!

*

— Ага, знов хтось. Тут Господь Бог!

— Всемогучий Боже!

— Ага, то православні.

— ...хорони сьвяту Русь, імператора і все військо його на воді, на суші і в повітря...

— Кінець!

*

— Брр!

— Тут фірма імпорту збіжа в Прусах.

— Що хочете?

— Просимо, милий Боже, зроби так, щоби наш кайзер програв. При знижці цінних паперів на біржі все вложили в папери...

— Кінець...!

*

- Брр!
- Тут Господь Бог!
- Тут Глухов і Темняков, російське експорто-
ве товариство!
- Чим ви торгуєте?
- Водкою.
- А чого бажаєте?
- Просимо, о Всевишній, пошли нашому ца-
реви перемогу!
- Щоби ви могли і далі заливати своєю бра-
гою Польщу! Кінець!

*

- Брр!
- Тут Господь Бог!
- Тут цар Микола! Господи Боже, коли не
віднесу перемоги, я пропав! Мій трон вже й так
хитає ся. Цісар з Відня помагає кайзерови.
- Кінець...!

*

- Брр!
- Хто там?
- Тут кайзер з Берліна! Я мушу перемогти все-
могутній Боже! Не зашкодить однак, як при тім
згинє мільон або два моїх підданих. Нарід хоче
спусту крові. Має він і троха революційних за-
баганок... Переможна війна піднесе назад вітчизну,
Всепотугний Боже, благаємо тебе усердно... Вис-
лухай нас, о Господи!
- Я-ж слухаю...
- Нехай твій меч, паде на карки московської

дичи! Хорони справедливість і правду, чесноту і...
— Кінець,...!

*

— Тут Господь Бог!

— Тут цар Микола...!

— Кінець!!!

— Господи!...

— Кінець!!! Не хочу вже про ніщо чути!
Стріляйте ся, мордуйте ся, а як скінчете, то піш-
лю моїх хвостатих і рогатих ангелів, щоби поз-
бирали ваші кровожадні душі і кинули во тьму
кромішну, — ви чортівське насіне!

Заложене найменшого робітничого
кружка буде для будучого історика важній-
шою хвилиною, чім день битви під Садовою.

*

Житє є найліпшим агітатором.

Робітничча збруя.

В житю суспільства велику ролю грає
література. Земля закрита нині купами дру-
кованого паперу; газеа стала агітатором і
посередником між людьми у всіх культур-
них народів. Вона вістить, учить, радить,
оголошує; без часописі, без книжки чоловік

письменний не може обійти ся.

Та відповідно до поділу суспільства на класи, також і газети ріжняться ся між собою, позаяк література є образом людських думок і діл. Кожда класа в суспільстві задивляється ся на жите зі становища своїх інтересів матерьяльних і в їх світлі формує свої ідеали і стремління. І се відбиває ся в літературі, надає їй відрубні прикмети і вартість моральну.

Цілею преси клерикальної, приміром, є побожність, скриванє дійсної правди в релігійній мраці, завертанє пролетаріату з дороги хліба, на дорогу молитви і посту. Преса буржуїв і капіталістів любить ся в ідеалах самолюбства і баламутить робітників патріотизмом та вмавляє в них, що нема клас, що всім треба стреміти до „суспільної гармонії.” Вона кличе до робітника: „Друже, що ти се верзиш про якусь класову боротьбу? Чи не бачиш, що ми всі рівні діти одного Бога і одної вітчини, що ми всі брати? Тож свій до свого — обнімімо ся!”

Се ті лицеміри, що в одній руці тримають хрест, в другій кровавий меч і співають „Слава во вишних Богу...” і цьку-

ють на Жидів і Нігрів і агітують за грішми на церков, мілітаризм і війну. А звуть себе христіянами, проповідують любов ближнього, всілякі заповіді божі і церковні, що між ними є тажож заповідь „Не убій”.

Зовсім иньшої думки і науки стрічають нас в літературі соціалістичній; вона демаскує фарисеїв і надутих „патріотів” та відкриває лихо і його причини. Соціалістична газета не зве **братом** злодія і приятелем ворога, а називає по **імені** кожного чоловіка і кожду річ. „Нема згоди між гнобителями і гнобленими!” — **кличе** преса соціалістична. „Нема любови між багатим працюдавцем а убогим робітником, між гордим паном а погорджуваним невольником — нема любови між правдою а кривдою!

Нужденним є жите пролетаря! Лихим є капіталістичний лад, бо сльози вдів і сиріт зрошують його, бо він стоїть на кривді і визиску багатоміліонової маси!”

Таке читаємо в писаннях соціалістів, так вони накликають робітників до класової єдності і борби о краще завтра. Сьвітло правди, переслідуване і закриване довгі віки, виходить тепер на верх і проганяє з людських умів старі брехливі ідеали та

творють новий світ братерства і волі.

Література соціалістична переорює ниву людської думки і засіває на ній зерно нових ідей, розумних і світлих поглядів на життя та правдивого розуміння відносин між людиною і природою. Соціалізм бореться з темнотою, бо лиш при її помочи капіталізм тримає пролетарів в неволі. Тому розумний робітник не буде шукати правди і освіти в літературі попів і буржуїв та не буде читати книжок і газет ворожих соціалізму. Він знає, що сьогодні лиш соціалістична література є ревником і оборонцем інтересів робітника.

Отже, товариші, пора нам перестати затемнювати себе письмами ворогів соціалізму і ми уживаймо вільної хвилі на читанні літератури соціалістичної, соціалістичних книжок, часописей і видавництв, як книжочки і календар „Нового Світа” — читаймо і ширім їх серед нашої робітничої класи, бо вони є сьогодні одинокою зброєю пролетаріату. А слово написане є найсильнішою зброєю в світі, сильнішою від багнетів і гармат капіталізму. Уживаймо сеї зброї — а перемога наша!

(З часописі „Dziennik Ludowy” переповів Д. Б.)

Ів. Гнида.

Рай і пекло в Америці.

В 1492 р. Х. Колумб з іспанськими кораблями переплив Антлянтійський океан і відкрив нову країну, що її опісля названо Америкою.

В початках заселене Америки йшло дуже поволи. Вздовж берегів осідали фабриканти, купці і лихварі. Деякі з тих купців провадили торгівлю невольниками. Глубину краю оселявали фермері і мисливці.

Суспільні порядки формувалися у них на старокраєвий лад і біднійші були під властю багатших.

Цілі століття в Америці велись кроваві бунти, революції і війни о пановане.

В тих часах у багатців були чорні невольники, які працювали на них і були їх властю, наче товариша.

В 19-м столітті почав і в Америці розвиватися капіталізм. По одній стороні почали рости мільйони, а по другій визиск і нужда. Дійшло до того, що Америка стала найбільшим краєм капіталістичного розвитку і визиску класу робітничого.

Слідуючі числа всказують наглядно, як

взростав капіталізм в Америці.

В 1845 р. в Філяндельфії було 10 мільйонерів а в 1892 р. було вже 200. В Нью Йорку в 1855 р. було 28 мільйонерів а в 1892 р. було вже 2.000.

В тім часі весь капітал в Зл. Державах один автор обчислив на \$13828 мільйонів. Капітал всіх інших держав виносив тоді \$19782 мільйонів.

Нині маєток одного Ракефелера сягає суми одного мільярда дол. Се рівнає ся сумі контрибуції, котру Франція в 1871 р. заплатила Німеччині

Міліони і нужда.

Зомбарт розказує, що в Зл. Державах в роках середного добробиту число людей, які не мають даху над головою, поживи і убраня доходить до 10,000,000 міліонів; з них 4 міліони є правдивими жебраками.

В Менгеттені, головній часті Нью Йорку в 1902 р., тое в добрий рік, 60,463 родин було ви́кених на вулиці з мешкань.

Подібних і еще страшнійших чисел можна багато більше навести з иньших міст, як робітничі родини замерзали в зимі по хатах, гинули з голоду і т.п.

Тепер придивім ся добре статистиці з р. 1914.

Поділ богацтв.

Весь маєток Зл. Держав обчисляють менше більше на \$140,000 міліонів. Всеї людности обчисляють на 100 міліонів.

Колиб богацтва краю були справедливо поділені то на кожного мешканця Зл. Держав припадало би по \$1,400, а на родину зложену з 10 осіб 14,000.

При такім поділі можна вже сяк так вижити.

Капіталісти поділили богацтва краю

інакше. В круглих цифрах сей поділ виглядає так: 1 міліон капіталістів посідає 110 біліонів маєтку: 24 міліони середної кляси посідає 24 біліони, а 15 міліонів робітників посідає \$6 біліонів майна.

На голову члена капіталістичної родини при-

Page(s) Missing

чим скорше в ряди партії соціалдемократичної під її червоний прапор! Лікар гоїть рани, соціалізм гоїть неволю віків. Він сильний! Він побідить! Він розторощить капіталістичний лад, а по ній настане рай на землі для всіх, і не буде рабів, не буде панів, а всі стануть вольними і рівними дітьми справедливості!

ВІЙНА.

Ще не затихли армати балканської війни, ще чорне гайвороня кракаючи дзьобаючи людські тіла на поли балканської битви, а тут запалилась ціла Європа новою війною, далеко страшнішою і лютийшою від попередньої.

Двайцять мільонів найкрасшого цвіту людства мордують себе задля коронованих бовванів та горстки кровопійців капіталістів за нові заморські ринки.

Мордують ся взаємно робітники і селяни українські, російські, англійські, турецькі, німецькі, французькі, сербські і бельгійські, хочай між собою жадних спорів не мали.

Цілий военний „луп“ не варт не то кроплі крові, але навіть кроплі поту робітничого.

Робітники повинні вважати злочином стріляти до себе за для зиску капіталістів і коронованих голов!

Європейські мілітарні скажені пси викликали війну і нищать ціле культурне відроджене працюючої класи.

Найкращий цвіт нашої нації вже скошений.

Австрійські Габсбурги і російські Романови багнетами і арматними кулями убивають національне відроджене українського народу!

Такі то овочі приносить народови війна.

Дамян Бориско.

ЩО КОШТУЄ ВІЙНА?

Старий лад суспільний славить ся

страшенною марнотравністю. Держави безсоромно тратять людський гріш, людську працю на річи пусті, непожиточні і шкідливі. Та відай на пічо не марнується більше, як на сесю чортівську інституцію, якою є милітаризм з його забавочкою, війною. На милітаризм видають держави много більше, чим на школи і просвіту.

От гляньмо:

	На просвіту.	На милітаризм.
Англія . . .	\$1,00	. . . \$4.25
Франція . . .	1.00	. . . 4.80
Німеччина . . .	1.00	. . . 2.57
Австрія . . .	1.00	. . . 4.50
Злучені Держави . . .	1.00	. . . 1.25
Греція . . .	1.00	. . . 5.00
Швеція . . .	1,00	. . . 2.25
Італія . . .	1.00	. . . 9.00
Бельгія . . .	1.00	. . . 2,00
Росія . . .	1.00	. . . 12.00

Овочем милітаризму є війна і вона нищить усякого добра більше, чим всі иньші лиха на сьвітї взяті разом. Війна марнує не лиш плоди людської праці, але також відбирає в людини її найціннїйше добро — молодість і житє.

Що до матеріяльних страт, то в теперішній війні обчисляють кошта її веденя на 50 миліонів дол. денно, не враховуючи в се шкоди, яку чинить війна руйнуючи всьо, а не будуючи нічого. Що вона справді коштує, про се знати-мем аж по її скінченю. Буде се не мала сума і не кождий робітник потрафить сказати словами числа на її означенє.

Цікавші можуть запізнати ся з тими великими рахунками читаючи понизшу табличку, що коштувала війна у минувшій століттю.

Війна	Тревала днів	Стратило житє	Коштувала долярів
Англійсько-французька 1793-1815 р.	8,168	1,900,000	6,250,000,000
Пруссійсько-французька 1854-1856 р.	731	485,000	1,525,000,000
Пруссійсько-французька 1861-65	2,456	656,000	3,700,000,000
Пруссійсько-німецька 1870-71	405	290,000	1,580,000,000
Пруссійсько-турецька 1877-78	334	180,000	950,000,000
Пруссійсько-іспанія 1898	101	2,910	165,000,000
Пруссійсько-японська 1904-1905	962	90,898	1,000,100,000
Пруссійсько-японська 1904-1905	576	555,900	2,250,000,000
Пруссійсько-японська 1904-1905	302	145,500	200,000,000
Пруссійсько-японська 1904-1905	?	?	?

Пруссійсько-японська 1904-1905

Цілий той безглузний інтерес не мав би місця на світі, як-би суспільний лад і економічне життя людства стояло не на засадах звірячого самолюбства і сліпої сили, але на засадах справедливості і моральних почувань — на засадах соціалізму. За соціалізму мільйони трачені тепер на скорочування людського життя, уживати-муть ся на його продовження, окраснення і розвеселення.

Дамян Бориско.

Соціалізм а війна.

Сеї правди мабуть ніхто, навіть сам папа, не заперечить, що соціалізм є річчю людською, а війна річчю звірячою. Правда, війну ведуть люде, але користь з ньої і потіху мають тільки звірі; вовки, собаки, макалі; також хижі птахи: супи, орли, ворони, попи і розбишаки. З них всіх орли і попи на війні мають перше місце. Орли деруть людське тіло, а попи людські душі.

Орли є також ознакою патріотизму. Орлячий патріотизм є головною причиною війни. Всякий знає, що орел не боїть ся

нікого. А два орли, приміром німецький і австрійський, се вже така страшена сила (після пташиної льогіки), що проти ньої не встоїть ні земля, ні небо.

І горе Сербам, горе Бельгійцям, коли вони не схочуть повинувати ся чоловіколюбцям з під орлячих прапорів,

Що до прапорів, правдивих є лише два на сьвіті: червоний прапор Соціалізму і чорний прапор Капіталізму. Тому і ворожих таборів так само є два: табор пролетаріату і табор капіталістів. В тім посліднім ведеть ся тепер війна, а пролетарі повинні інтересувати ся нею тому, бо вони є головним орудєм у тій капіталістичній забаві.

Отту власне треба пролетареви вдарити ся по лобі. Капіталісти знають дуже добре, чого вони воюють ся; знають, що побідникови дістануть ся богацтва землі, дешевший робітник, більший ринок збутя товарів — наситить ся свиняча пажерливість. Але чого пролетар проливає свою кров за капіталістів і їх вітчину, чого сей пролетар сподіваєть ся у сїм чортівським інтересі — се велика загадка. Дурний, скажете — але в річах, де розходить ся о жи-

те, дурнота не оправдує і не пояснює нічого.

Інша річ, як чоловік бореться о щось для себе, хай вже буде о щось злого, але все таки буде у тім щось людського і розумного. Ну, а як ми ідемо на війну в тій цілі, щоби ми і другі люде не голодували, не мерзли, не сиділи в умовій і моральній темряві, та мали нагідність вихіснутати в повні свої природні права — се знову інша війна, се така війна, що її голосить соціалізм і каже, що кров пролита у ній є сьвятою, а смерть понесена у ній є мученичою. Така війна, у найширшій її розуміню, називає ся Соціяльна Революція.

А з війною капіталістів соціалізм не має нічо спільного. Він є самотнім правдивим і могутнім ворогом мілітаризму (мілітаризмом називаємо погану навичку держави видавати на касарні пять або десять разів більше, чим на школи). Добрим образом уособлення мілітаризму є кайзер у військовій мундурі. Гордий, надутий, з насморченим в горі вусом — без патики і не приступай до нього, такий пан! От такий то мілітаризм, наче той дурний бугай, готов бороти ся з цілим сьвітом, а ще до

того вигукус, що Бог йому союзником. Де тобі, де! Має Бог гризоти досить з хитрим попами, а то ще-б заходив собі з таким кобилячим хвостом!

Та з Богом, чи без Бога — царі і пани таки воюють, бють ся о се, хто з них має панувати над людьми. Ідея пановання є матерю їхньої війни.

Соціалізм веде борбу маючи на думці знесенє пановання одного чоловіка над другим і викоріненє самої ідеї пановання з людських душ. А се не легка робота викорінити з людської голови ідею, яка у ній загніздила ся ще за Адама і Єви. Коли чоловік вийшов зі сьвіта зьвірячого і став пізнавати себе і окружаючу його природу, то понятє пановання було його першою ідеєю. Він зрозумів, що при житю втримає його перемога над зьвірями і людьми, що, пануючи, заживе гарно без нужди і боязни. Так з самого початку люди стреміли до пановання і бороли ся о се і сильніший панував над слабшим. В сей спосіб повстали між людьми проводирі, князі, царі, королі і капіталісти.

Соціалізм каже, що людям усяка титулована і працею робітника годувана

старшина і власть зовсім не потрібна і дуже шкідлива. Він заступає ідеал пановання ідеалом волі; се не є така воля, як приміром заяця в капусті, або воробця в столі, але воля на засадах справедливості і рівності з увзглядненем природного і горожанського права кожної одиниці в суспільстві.

Ідея волі є так само старою, як ідея пановання. Її місцем уродження є небо (всі добрі ідеї походять з неба). Стало ся се зараз по заснованю царства Небесного. Безбожний агітатор Люцифер **осьвідѣмив** **клясово** деяких ангелів і виповів війну Егові. Се була перша соціяльна революція і перша борба соціалізму з царатом. Люцифер програв і пішов зі своїми товаришами на заслання до Пекла. Але думка зроджена в жидівській біблійній причті не згинула. Нема Люцифера на небі, але на землі число сьвітлоносців-соціалістів сягає в міліони. Війна зачата на небі в уяві молодого людства тягнула ся без перерви аж до сьогодні, а завтрашній день **розкує** **Прометея** і виведе з пекла Люцифера.

Сучасна війна царів є
мабуть посьлідною війною між вами. Слі-

дуюча війна буде між соціалізмом і капіталізмом, між ідеєю пановання та ідеєю волі.

Чого хочемо?

Хочемо справедливости, а знесення безправства.

Хочемо свободи, а осуджуємо неволю.

Хочемо добробуту для кожного, хочемо осунути нужду.

Хочемо осьвідомлення і осьвіти для всіх, боремо ся з назадництвом і темнотою.

Хочемо, щоби кождий працював і щоби за свою працю дістав те, що вона варта; боремо ся з неробами і визискувачами, що живуть з праці иньших.

Хочемо рівних прав для всіх!

Хто терпить кривду, кого визискують і гноблять — нехай вступає в наші ряди під червоний прапор революційного соціалізму! Будемо працювати для добра цілої людськості, підемо проти визиску, несправедливости і кривди. Наша боротьба — се сьвята боротьба за найкрасшу ідею, за визволенє всіх працюючих і гноблених мас українського народу!

Нова мораль.

Соціалізм приготує не тільки добробут для всіх людей, але є рівночасно також глибокою моральною наукою, куди глибшою, чим котра небудь релігія, або філософія, проголошуючи любов, братерство і справедливість у найкращій формі.

Наша нова мораль каже:

Блаженні ті, котрі працюють, бо вони витворюють усі багатства і добробут і прикрашують все новими дорогоцінностями корону поступу.

Кожда людина, що працює, заслугує тим самим на почесне місце.

Наша нова мораль каже:

Всі люди — наші брати, хоч вони говорять різними мовами; їхні втіхи і смутки є рівночасно також і нашими втіхами і смутками. Кожда людина є горожанином цілого світу.

Не вбивай! Не вбивай нікого, бо кождий удар меча, чи вистріл стрільби спричинює стогін одної матері, сльози одної жінки. Не вбивай! Шануй працю, котра захоче і творить життя; наш ідеал, се твори мира і ми бажаємо перекувати сталь мечів на плуги.

Наша мораль каже:

Забудьте ненависть і визволіть ся з жадоби! Земля велика, а сонце є даром для всіх людей. Вона вистане, щоби вижити всіх чесно працюючих людей. Будьте вірні ідеї любови — соціалізмowi і посв'ятіть своє житє на його здійсненє.

(З чеської мови подав до „Праці“ М. Баран.)

Дамян Бориско.

Женщина за соціалізму.

Нині загал жіноцтва, а особливо нашого славянського, якось не дуже інте-ресуєть ся соціалізмом. Основною причиною сего є факт, що обсяг жіночого думаня і розумованя мало коли виходить поза межі буденного і найблизшого житєвого круга, а жєнщині робітничої класи всяка політика є незрозумілою і нецікавою. Та як-би вона знала як то дуже поліпшить ся її доля за соціалізму, то вона не була-б такою байдужною.

Сьогодні жінка пролетаря є робітницею і лиш яко таку знає її капіталізм. Вона разом з мущинами продає свою силу

до праці і мусить причиняти ся до удержання родини; а що вона є також і матерю, про се ніхто не журить ся, се її приватна справа.

За соціалізму справа материнства буде публичною справою і родженє та вихованє дітей буде головною задачію жінки в соціалістичнім суспільстві. Се-ж прецінь її ціль в житю. А щоби мати дітей, то не буде продавати себе в замужє без любови і доброї волі, як се дість ся тепер, але батьком своїх дітей вибере чоловіка після своєї вподоби і розуміння. Не буде дбати, чи він бідний, чи багатий, бо, забезпечена державою матеріально, не буде журити ся, хто дасть хліба її дитині. Щезне також проституція, бо ні одна розумна жінка, маючи добру нагідність бути матерю, не пустить ся на ганьбу.

А жінки, що у них не буде обов'язків материнських, стануть позитивними членами громади працюючи у таких заняттях, які є відповідні жіночій вдачі і схильності. Наємна неволя та вимушене подружє, се подвійне ярмо, у якому тепер карають ся матері людського роду, за соціалізму належати-муть до темної минувшини.

Вернер Петер Лярзен.

Чорт і піп.

Піп стояв на проповідниці.

Був він червоний і здоровий, а кучерява борода окружала злегка єго грубе підбородє.

Він проповідував:

„Горе скупареви! Він збирає скарби і золото і наповняє пивниці і стодоли! Горе тому, що не віддає церкві, що єї належить ся! Хто дає церкві, той дає Богови. а в посланію св. Луки є написано: Продайте, що маєте і роздайте на милостині. Приготуйте собі скарб, який не пропаде, скарб в небі, бо не дістануть ся до него ні злодії, ні міль.

Нарід слухав набожно. Піп говорив далше:

„Горе тим, що нарікають! Їх чекає прокляте. Не затискайте кулаків, не підносїть голови і не виступайте проти начальства і проти тих, що є нашими панами, постановленими самим Богом! Хто тут на землі живе в покорі і нищеті, той буде оглядати царство небесне — а сей, що нарікає, попаде в пекло — в пазурі чорта!”

Нарід дрожав.

А чорт що переходив по при церкву почувши своє ім'я, приложив руку до вуха і став надслухувати. Тай ледво слуга божий вийшов із церкви, сейчас єго схопив.

„Слухай”, каже до него, „ти вже через міру набрехав ім. До чого та брехня про пекло? То пекло, що на землі, отсе найгірше. Ходи покажу його тобі.”

Вхопив попа за чуб і полетів з ним. Летіли понад вежі, доми і фабрики, відтак злетіли на землю і спустили ся в одну копальню. Там було вогко і темно, а смердячий воздух аж тамував віддих.

„Що тут так смердить?”

„Трупи..” простогнав піп.

Чорт притакнув.

„Ту, друже, є пекло. Триста трупів! Їх жите була нужда, їх смерть — мука. Одні з них подушили ся, другі зістали забиті, розторощені, иньші погибли з голоду... Яким способом приходить до сего?”

„Я не знаю”.

„Брешеш”, сказав чорт. Ти брешеш по-пе! Я знаю се. Грають ся людским житем, не роблять нічо, щоби їх устеречи перед смертю. Всі тут помордовані”.

Піп поблід.

„А щож ділаєш ти, слуго божий, щоби злагодити людску нужду”.

Жадної відповіді.

„Нічо!... Ти держиш з богами, з могутими. Горе тим що нарікають, проповідуєш ти — га, га, га!”

Чорт взяв попа за чуб і полетів далше.

*

Зійшли по кількох сходах в долину і станули в пивниці. Там було так само вогко і темно, як в копальні. Аж по хвилі змогло око розпізнати окруження.

На клямці від дверей висіла нежива жінка, на стіні — троє дітей, кожде на міцнім гаку.

„Се мама“, представив чорт.

Там єі троє дітей: Василь, Теодор і Марія. Два, чотири і девять літні. Хочеш приступити ближше?

Сполошив кілька щурів, що обнюхували жінку.

„Не бажаєш?”

„Ні, сказав піп, „дякую“. Ноги під ним вгинали ся.

„Чому они се вчинили? Без церковних церемоній, без християнського похорону?”

Чорт реготав ся.

„З голоду“ сказав. Се лучас ся що днини. Певно читаси в часописях.

„Отсе є пекло“.

Пін мовчав.

„Що-ж діласи ти, слуго божий, щоб залагодити сю нужду?“

„Се не діє ся в моїй громаді“,

„Га, га, га!“

Чорт реготав ся.

Хопив пона за чуб і полетів далше.

※

Показував єму ще иньші місця, вязниці, публичні доми, фабрики — визиск, нужду, кров.

„Отсе є пекло!“

Відтак спустив ся на землю і пустив пона.

Слідуючої неділі ішов чорт знов по при церкву і почув своє імя. Приложив руку до вуха і надслухував. Пін стояв на проповідниці. Він проповідав:

„Горе скупареви, котрий не дає церкві, що єї належить ся! Горе тому що нарікає, котрий не гне ся перед настоятелями і ти-ми, що є його панамі! Горе, горе...“

Чорт остовпів. Сего він ніколи не сподівав ся. Послухав проповіді і пішов даль-

ше зітхаючи. „Непоправний...” промовив.
При найблизшій потоці обмив собі добре
руки і вуха.

Яків Микуляк.

Наслідник Христа.

Сидить собі в Ватикані
Й церквою кермує...
Живе гарно, солоденько,
Усе розкошує!...
Злотокований престол
В пречудній палаті,
Шовки в нього під ногами,
Й сам в шовковій шаті.
І панує над людьми
В сьвятій реверенді...
А покоїв!... Не счислиш!
Щось, як в лябіринті!
Капці в нього дорогі
Шафірами сяють!...
.....
Під мурами Ватикану
Жебраки вмирають!...

Олекса Почтар .

Вечір в Станіславові. Присвята М.Січинському на волі.

Вже сховалось ясне сонце за високу гору,
Кожий з праці повертає до свого табору.
Тут багаті у кунтушах судії й барони,
А там купці поспішають мов на перегони.

Священники і духовні у ріжнім пристрою,
Єзуїти. Капуцини з лисов головою.
А всі горді та веселі, червоні і ситі,
Лиш поглянеш то вгадаєш се непрацьовиті.

Они вічно лиш думають, щоб не працювати,
А лиш чужов працев жити з других користати.
Але підеш троха дальше, то ще щось побачиш,
Така зміна в одній хвили, мало не заплачеш.

Замість палат із вежами, що золотом сяють,
Вже лиш хатинки низенькі, щей вікон не мають.
Тут мешкають тії люди, що тих всіх годують,
Що ми бачили їх перше, тих, що спадерують.

Так ми добре вже пізнали, що се за столиця,
Як тут нарід проживає та і чим чванить ся.
Чи для того столицею його називають,
Що тут може які сильні князі проживають?

Ой нї! Любий товаришу, тут князїв не має,
Були колись якісь польські тай ті повмирили.
А що були вни хоробрі і здобули слави,
То в їх пам'ять отсе місто їх імям прозвали.

А щоб та їхня слава не стерлась до віку,
То за містом збудовано твердиню велику.
І названо сю твердиню іменем „Діброва”
Й обведено сю твердиню щей муром довкола.

А щоб горожани знали добре силу власти,
То за найменшу провину можна тут попасти.
І тепер там у тій хвилі терпить люду много,
А найбільше робітництва, панів ні одного.

Тамка також проживає Мирослав Січинський,
Що вбив ката, котрий гнобив нарід український.
А як би ти хтів бачити сю столицю ганьби,
То я радо і охочо тобі показав би.

По дорозі оповім ти про сего героя,
Защо його днесь постигла так нещасна доля.
Ще лиш осьма на ратуши, а вечір красивий,
Пів години і побачим, лиш будь терпиливий.

Кілька літ минає тому, як в столиці Львові,
Сидів ляцький шовініста на своїм престолі.
„Потоцький” він називав ся, і „круль ґаліції”,
Як згадаю то аж мороз йде помоїм тілі.

Той то крулік шовініста так сильно завзяв ся,
Що весь нарід український знищити старав ся.
Де лиш віча або збори Українці мали,
Там і жандармські баґнети живу участь брали.

А як скоро і жандармів де забраковало,
То там зараз ще і військо в обороні стало.
А олово прошивало робітничі груди.
А панок сей лиш сьміяв ся, що кров лялалась всюди.

І настало Українцям таке тяжке горе,
Щой землі цурались рідной, втікали за море.

Пан Потоцький лиш дивив ся і в кулак сьміяв ся,
Щоб так легко йому вдалось він не сподівав ся.

Але легкий початок тяжкий кінець має.
Всякий нарід жити хоче, він про се не дбає.
Він думає, що „Буг“ ствожил тилько наруд польскі”,
а намісником має бути лише пан Потоцький!

Тай бідняга не вважає, що й сей нарід може,
Як не тепер, то хоть колись — відімститись тоже.
Він лиш думав, що у нього є залізна сила,
Яка небудь перешкода йому неможлива.

Так минали рік за роком, Потоцький гуляє,
А тим часом український нарід просьвіщаєсь.
Просьвіщаєсь — і лиш тихо собі все міркує,
Хто старий, уже негоден — молодим диктує.

А молоді вже знаєте, які то хлопята,
Хоть у нужді виховані але кров завзята.
Не пощадить ані волі ні життя в розцвіті,
Щоб лиш другим вибороти долі на сїм сьвіті.

От такий то і той Герой, що онтам тиняє
На „Діброві” — а Січинський він ся називає.
Він то власне бачив добре гнет бідного люду,
І не щадив доложити і власного труду.

Навіть думав посвятити своє жите миле,
Щоб лиш його народови очи ся втворили.
Так думав він в день і в ночі щоб то з тим зробити,
Чи йти силою здобути, чи перше просити.

Попросити того графа? Може ще знайде ся
В його серци скаменілім совість й обізве ся.
Але де там! Були такі, що уже й просили,
Та нічого не помогло, ще го образили.

Так Січинський постановив вбити того ката,
 Щоб згинула раз на завше рука та проклята,
 Що так тяжко налягла на робучі маси
 І гнете той бідний нарід по нинішні часи.

Як Січинський постановив так закінчив діло,
 Подав просьбу о посаду і ступає сьміло,
 Щоб ще устно попросити якої посади,
 А Потоцький припускає не бачучи зради.

Як лиш тільки наш Січинський за поріг вступає,
 Так в тій хвилі із паперу бравнінг' добуває.
 І летять одна за другов кулі бравнінг'ові,
 З ними слабне рука сильна і паде поволи.

І упала рука сильна великого пана,
 Січинському утворилась залізная брама.
 І вложили тяжкі диби на молоді руки,
 Засудили Січинському шибеничні муки.

І Січинський тую кару лагідно приймає,
 А трибунал мов той Пилат руки умиває.
 І віддає Січинського цісарези в руки,
 Як сей хоче, може знести його тяжкі муки.

Але цісар взяв перо і почав думати,
 Сей Вкраїнець, гайдамака — не мож дарувати!
 А щоби був вовк ситий і коза ціліська,
 То покажу, щой у мене є рука вітцівська.

Я шибинецю скасую, за те дам „Діброви”
 Літ зо двацять, а він тамка загине поволи,
 Як задумав так і зробив за одним почерком.
 Шпурив перо, а сам пішов до садочку смерком.

Тут побачив гарну птичку, що на корчик сіла
 І веселу вечірню пісню гомоніла.

Він став раптом і вдивляв ся в ту птичку поволи,
І думає, як то кождей тїшить ся на воли.

А забув сердега Йосиф, що перед годиниов
Таку саму пташку він на погибель кинув.
І от бачиш, та „Діброва“, що тут тепер стоїть,
А в нїй герой молоденький своє жите коїть.

І як сильні, як могутні ті замки „Діброви“,
Як прийде час то уляжуть всі народній воли.
Як лиш нарід пробудить ся і здвигне ся разом,
Тоді й мури „дібрівськії“ полягають плазом.

Так собі два товариші разом розмовляють
Аж тут нараз у „Діброві“ брами ся втвирають.
Ясний місяць, що по небі тоді посував ся,
Як збачив таке, диво захмару сховав ся.

А на брамі показала ся ясна твар невинна,
Крок за кроком поступає, а нарешті зникла.
Се Сїчинський мов та птичка виходить на волю,
Той що страдав на „Діброві“ за селянську долю.

І бачите, товариші, що то сила може,
Ані мури ані замки нічо не допоможуть.
Як ви лиш возьметесь разом, зєднаєте духа,
Так і свої розкуєте залізнії пута.

Нічо в світі не устоїть перед сильним людом,
Бо що сам він збудував те і рознесе пудом.
От так, любі товариші, я уже кінчаю,
А нашому Сїчинському многих літ бажаю.

З КАНАДИЙСЬКОЇ ГОСПОДАРКИ.

В цілі познайомлення читачів Календара „Нового Сьвіта” з економічним станом Канади — видавництво „Новий Сьвіт” дістало від секретаря канадійської соціал-демократичної партії потрібні числа і відомости. В них бачимо весь движимий достаток і довг Канади, її залюднене та що загарбали капіталісти з праці робітника. Сі числа є за рік 1913.

В тім році довг Канади виносив 314 мільонів, 301 тисяч, 625 дол. Проценту заплачено 12 мільонів, 605 тисяч, 882 дол.

З грошей вложених було проценту мільон, 430 тисяч 511 дол.

Цлових імпортів було на 456 мільонів, 86 тисяч, 187 дол.

Вільних імпортів було на 235 мільонів, 946 тисяч, 205 дол. Разом всіх імпортів було на 692 мільйони, 32 тисяч, 392 дол.

Експортів було на 393 мільйони, 232 тисяч, 57 дол.

Цла зібрано 115 мільонів, 63 тисяч, 688 дол. Інші податки 53 мільйони, 626 тисяч, 215 дол, Разом 168 мільонів, 689 тисяч, 903 дол.

Людність в 1911 році виносила 7 мі-

ліони, 206 тисяч, 643 дуп. Приріст за 10 літ — мілїон, 835 тисяч.

Промислових продуктів було на 962 мілїони, 987 тисяч. Робітникам заплачено 284 мілїони, 28 тисяч. Зиску було на 319 мілїони, 878 тисяч. Інших доходів на 302 мілїони, 731 тисяч. Всього разом капіталісти згорнули 622 мілїони, 610 тисяч.

Розумієть-ся, що в самій державній господарці не обходить ся без злишних видатків, хабарів, крадіжи і ошуканьства; про се знати-мемо. як иньша партія дістане правліне у свої руки. Сам на себе злодій не скаже. Та одно вже ввійшло на верх. Зелізниця „Grand Trunk Pacific” мала коштувати 47 мілїонів, а видано на неї вже понад 160 мілїонів.

Така то капіталістична господарка в Канаді.

Пролетарят не має нічого до страчення, крім кайдан — а до здобуття цілий сьвіт!

„Гнів люду є найвисшим законом і нема від нього відкликания”. Се нехай запам'ятають собі всі гнобителі і визискувачі працюючого люду.

Пролетарі всіх країн, єднайте ся!

КАЛЕНДАР
НОВИЙ СЬВІТ

НА 1916 РІК

II РІЧНИК

Монреал

ВИДАНЕ І З ДРУКАРНІ
БІБЛЮТЕКИ „НОВИЙ СЬВІТ”

Накладом Ів. Гниди.

ДРУКАРНЯ „НОВИЙ СЬВІТ”

ВИКОНУЄ

всякі друкарські роботи, як: оголошення, тікети, коверти, книжки і т. п. гарно і точно по уміркованій ціні. : : На провінції виконує сейчас. : :
Заходіть на 173 Clarke St. Монтреал

Письма шлѣть на адресу:

NOWYJ SWIT, Box 1051, Montreal, Canada

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „НАРОДНОЇ ВОЛІ”

Коли ще сеї часописї не передплачуєте, то зачніть передплачувати сейчас.

„НАРОДНА ВОЛЯ“ є одинокою з найбільших українських часописий в новім і старім краю.

„НАРОДНА ВОЛЯ“ виходить два рази тижнево
— в середу і суботу.

„НАРОДНА ВОЛЯ“ подає цікаві новини американські краєві, суспільно-наукові розвідки і все, що дотичить життя українського робочого народу в Америці і на Україні.

ПЕРЕДПЛАТА ВІНОСИТЬ:

До Канади і Старого краю на рік . .	\$2.50
“ “ на пів року .	\$1.25

В Злучених Державах на рік	\$2.00
на пів року	\$1.00

Гроші враз з замовленням висилайте на адресу:

NARODNA WOLA, 524-530 OLIVE ST., SCRANTON, PA., U. S. A.

I

СІЧЕНЬ, JANUARY.

Н. ст. с. ст.			Рускі Сьвята	Римскі Сьвята
1	С	19	Грудень, 1915. Бон.	Н. Рік 1916
2	Н	20	Ігнатія	Аделяйди
3	П	21	юліянії мч.	Геноовефи
4	В	22	Анастазії	Тита
5	С	23	10 муч. в Криті	Емілії
6	Ч	24	Нав. Рож. Хр.	Трох Королів
7	П	25	Рож. Христове	Лукияна муч.
8	С	26	Соб. Богородиці	Северина муч.
9	Н	27	Стефана пер.	Юліяна муч.
10	П	28	Муч. в Никомид.	Івана Доб.
11	В	29	Діт. уб. в Виф.	Гилина
12	С	30	Анизії муч.	Гонорати
13	Ч	31	Меланії	Ілярия
14	П	1	Новий Рік 1916	Фелікса
15	С	2	Сильвестра	Павла пус.
16	Н	3	Малахії пророка	Маркила
17	П	4	Собор 70 ап.	Антонія
18	В	5	Тепемита	Приски
19	С	6	Богоявлене Гос.	Генрика
20	Ч	7	Собор Івана Хрес.	Фабіяна
21	П	8	Георг. Емил і Д.	Агнішки діви
22	С	9	Полиєвкта і Евст.	Вінтсентия мч.
23	Н	10	Григорія і Домит.	Раймунда
24	П	11	Теодозія	Тимотея
25	В	12	Татияни	Павла
26	С	13	Ермила і Стратон	Полікарпа
27	Ч	14	Отц. в Синаї	Івана Хризос.
28	П	15	Павла Тивейс. пр.	Короля вел.
29	С	16	Петра вер.	Францішка
30	Н	17	Антонія пр.	Мартини діви
31	П	18	Атаназія і К.	Петра

Н. ст. с. ст.			Рускі сьвята	Римскі сьвята
1	В	19	Січень. Макарія	Ігнатія
2	С	20	Евтилія	Марії Гром.
3	Ч	21	Максима Ісп.	Власія Іпол.
4	П	22	Тимотея	Вероніки
5	С	23	Клементя	Агафії
6	Н	24	Ксенії	Дороти
7	П	25	Григорія Богосл.	Ромуальда
8	В	26	Ксенофонта	Іоана
9	С	27	Івана Зл.	Апольонії
10	Ч	28	Єчрема	Схолястика
11	П	29	Ігнатія	Адольфа
12	С	30	Трох Сьвятител.	Ернеста
13	Н	31	Кири і Ів.	Юліяна і К.
14	П	1	Лютий. Тифона	Валєнтового
15	В	2	Стрітене Госп.	Фаустина
16	С	3	Симиона і Анни	Юлианни
17	Ч	4	Ізидора	Сильвіна
18	П	5	Агафії муч.	Симеона
19	С	6	Вукола Юл.	Конрада
20	Н	7	Партенія	Елєвтерія
21	П	8	Теодора	Елеонори
22	В	9	Никифора	Катедри
23	С	10	Харлампія	Деміяна
24	Ч	11	Власія	Матея
25	П	12	Мелетія	Зігфріла
26	С	13	Мартиніяна	Віктора
27	Н	14	Авксентія	Алексеандра
28	П	15	Онисима	Романа
29	В	16	Памфила	Анастазії

III

МАРЕЦЬ, MARCH.

Н. С. Т. С. Т.			Рускі сьвята	Римскі сьвята
1	С	17	Лютий. Теодора	Альбина
2	Ч	18	Льва папи	Симпліція
2	П	19	Архипа	Кунегунди
4	С	20	Льва еп.	Казимира
5	Н	21	Тимотея	Евзебія
6	П	22	Петра і Ат.	Фридерика
7	В	23	Поликарпа	Томаша
8	С	24	Обр. гол. Івана Кр.	Івана
9	Ч	25	Тарасія	Францішки
10	П	26	Порфирія	40 мучеників
11	С	27	Прокопія	Катерини Бон.
12	Н	28	Василія	Григорія
13	П	29	Кассіяна	Никифора
14	В	1	Марець. Евдокії	Захаріяна
15	С	2	Теодора	Лонгіна
16	Ч	3	Евтропія	Любина
17	П	4	Герасима	Гертруди
18	С	5	Конова муч.	Кирила Едв.
19	Н	6	42 мучен.	Йосифа обр.
20	П	7	Василия	Йоахіма
21	В	8	Теофілакта	Венедикта
22	С	9	40 мучеників	Октавіяна
23	Ч	10	Кондрата	Віктора
24	П	11	Софронія	Гавриїла
25	С	12	Теофана	Благовіщен.
26	Н	13	Никифора	Теодора
27	П	14	Венедикта	Руперта
28	В	15	Аганія	Сикстуса
29	С	16	Савина	Квірина
30	Ч	17	Алексея	Бальбіни
31	П	18	Кирила	Корнилія

IV

ЦВІТЕНЬ, APRIL.

н.ст.с.ст.			Рускі свята	Римскі свята
1	С	19	Марець. Хризанта	Теодори
2	Н	20	Сави	Франц. з П.
3	П	21	Якова	Рихарда
4	В	22	Василия	Ізидора
5	С	23	Никона	Вінцентого
6	Ч	24	Захарії	Вільгальма
7	П	25	Благовіщенє	Епіфанія
8	С	26	Собор Арх. Гавр.	Дионізія
9	Н	27	Матрони	Марії
10	П	28	Іляриона	Езекіїла
11	В	29	Марка	Леона
12	С	30	Івана ліст.	Георгія
13	Ч	31	Іпанія	Юстини
14	П	1	Цвѣтєнь. Марії	Тубурція
15	С	2	Тита	Анастазії
16	Н	3	Микити	Лямберта
17	П	4	Йосифа	Апольонії
18	В	5	Теодула	Рудольфа
19	С	6	Евтихії	Емми
20	Ч	7	Георгія	Теодора
21	П	8	Вел. Пятниця	В. Пятниця
22	С	9	Велика Субота	Вел. Субота
23	Н	10	Великдень	Великдень
24	П	11	Свѣт. Понедѣлок	С. Понедѣлок
25	В	12	Свѣт. Вівторок	Марка
26	С	13	Артемона	Клета
27	Ч	14	Мартина	Альберта
28	П	15	Аристарха	Покров. св. Й.
29	С	16	Агафії	Петра муч.
30	Н	17	Симеона	Катарини

н ст.с.ст.			Рускі сьвята	Римскі Сьвята
1	П	18	РОБІТНИЧЕ СЬВЯТО	
2	В	19	Пафтутия муч.	Анастас. і З.
3	С	20	Теодора	Об. Ч.Креста
4	Ч	21	Януарія	Фльоріяна
5	П	22	Теодора	Пія V.
6	С	23	Георгія	Івана в Олія
7	Н	24	Сави	Доміцелі
8	П	25	Марка	Станіслава
9	В	26	Василя	Григорія
10	С	27	Симеона	Антонія
11	Ч	28	Максима	Беатрикси
12	П	29	9 муч. в Кизиці	Пантратія
13	С	30	Якова	Сервация
14	Н	1	Май. Єромії	Бонифатія
15	П	2	Атаназія	Софії
16	В	3	Теодозія	Івана
17	С	4	Пелягії	Пасхалія
18	Ч	5	Ірини муч.	Фелікса
19	П	6	Іова	Петра
20	С	7	Чесн. Креста	Бернарда
21	Н	8	Івана Богослова	Єленори
22	П	9	Николая	Юлії
23	В	10	Зилота	Дезидерюша
24	С	11	Методія	Іоанни
25	Ч	12	Епіфанія	Урбана
26	П	13	Глікерії	Филипа
27	С	14	Ізидора	Івана
28	Н	15	Пахомія	Германа
29	П	16	Теодора	Максиміліяна
30	В	17	Андрініка	Фалікса
31	С	18	Теодори	Петронелі

Н. ст. с. ст.			Рускі сьвята	Римскі сьвята
1	Ч	19	Май. Вознесеніє	Вознесеніє
2	П	20	Талалея	Ерамза
3	С	21	Константина	Марцеліна
4	Н	22	Василікса	Квірина
5	П	23	Михайла	Боніфатія
6	В	24	Симена	Норберта
7	С	25	Трете Об. Г. Пр.	Роберта
8	Ч	26	Карпа	Модарда
9	П	27	Терапонта	Аделайди
10	С	28	Никити	Прима
11	Н	29	Сошествіє св. Д.	Сош. св. Духа
12	П	30	Пресьв. Тройці	З. Понеділок
13	В	31	Єремія	Антонія
14	С	1	Червень. Юстина	Серце Іс. Хр.
15	Ч	2	Никифора	Віта і Модес.
16	П	3	Лукилияна	Франца
17	С	4	Митрофана	Адольфа
18	Н	5	Доротей	Марка
19	П	6	Васаріона	Гервазія
20	В	7	Теодота	Сильверія
21	С	8	Сеодора	Альойдія
22	Ч	7	Кирила	Пр. Евхарис.
23	П	10	Тимотея	Зенона
24	С	11	Вартоломея	Рож. Ів. Крес.
25	Н	12	Онуфрія	Проспера
26	П	13	Акилими	Івана
27	В	14	Єлисея і Методія	Володислава
28	С	15	Амоса	Льва
29	Ч	16	Тихона еп. чуд.	Петра і Пав.
30	П	17	Мануїла	Емілії

VII

ЛИПЕНЬ, JULY.

Н. ст. с. ст.			Рускі свята	Римські свята
1	С	18	Червень. Леонтия	Теобальда
2	П	19	Юди і Зосима	Пос. Пр. Д. М.
3	П	20	Методия	Геліодора
4	В	21	Юліяна	Флявіяна
5	С	22	Евсевія	Кирила і М.
6	Ч	23	Агрипіни	Ісая проп.
7	П	24	Рож. Івана Крес.	Фільомени
8	С	25	Февронії	Єлисавети
9	П	26	Давида	Кирила
10	П	27	Самсона	Амалії
11	В	28	Кири і Івана	Целягії
12	С	29	Петра і Павла	Івана
13	Ч	30	Собор 12 Апос.	Маргарети
14	П	1	Липонь. Косми	Бонавентури
15	С	2	Пол. Ризи	Розісланс Ан.
16	П	3	Якинта і Анат.	Пр. Д. М.
17	П	4	Єндрея Крит.	Алексея
18	В	5	Кирила і М.	Симеона
19	С	6	Атаназіх	Вінкентія
20	Ч	7	Томи і Акакия	Ілиї проп.
21	П	8	Прокопія муч.	Праксеяи
22	С	9	Панкратія	Мярії Магд.
23	П	10	Антонія печерс.	Аполінарія
24	П	11	Ольги кн.	Фристини
25	В	12	Ілярия	Якова ап.
29	С	13	Гавриїла Архан.	Анни
27	Ч	14	Акили	Наталії
28	П	15	Володимира кн.	Іннокентія
29	С	16	Атиногена	Марти
30	П	17	Марини вмч.	Альдони
31	П	18	Еміліяпа	Ігнатія Льой.

VIII

СЕРПЕНЬ, AUGUST.

н. ст. с. ст.			Рускі сьвята	Римскі сьвята
1	В	19	Липень. Макрини	Петра
2	С	20	Ілиї	Альфонза
3	Ч	21	Симеона	Знайди
4	П	22	Марії Магдалини	Домініка
5	С	23	Трофіма і Теофія	Марії Сніжної
6	Н	24	Христини	Преображ. Г.
7	П	25	Успеніє св. Анни	Кастана
8	В	26	Єрмолая	Кирияка
9	С	27	Пантелеймона	Романа
10	Ч	28	Пророра	Лаврентія
11	П	29	Калиніка муч.	Зузани мч.
12	С	30	Сили	Кляри
13	Н	31	Євдокима	Іполіта
14	П	1	Серпень. Ч. Хр.	Евзевія
15	В	2	Пер мощ. Стефана	Успене П. Д.
16	С	3	Ісаакія	Роха
17	Ч	4	7 молод. в Еф.	Мирона
18	П	5	Евсигнія	Бронислава
19	С	6	Преображене Г.	Беніґди
20	Н	7	Дометія	Бернарда
21	П	8	Еміліяна	Кирияка
22	В	9	Матія ап.	Тимотея
23	С	10	Лаврентія	Филипа
24	Ч	11	Евпла муч.	Вартоломея
25	П	12	Фотія	Людвика
26	С	13	Максима	Зефірина
27	Н	14	Теодозія	Иосифа
28	П	15	Успеніє Пр. Д. М.	Августина
29	В	16	Образ. Г.	Усік г. І. К.
30	С	17	Мирона муч.	Рози
31	Ч	18	Фльоза і Лавра	Раймунда

IX

ВЕРЕСЕНЬ, SEPTEMBER.

н.ст.с.ст.			Рускі сьвята	Римскі сьвята
1	П	19	Серпень. Андрея	Егидія
2	С	20	Самуїла	Стефана угор.
3	Н	21	Тадея	Броніслава
4	П	22	Агатоніка муч.	Розалії
5	В	23	Луца муч.	Вікторина
6	С	24	Евтиха	Захарії
7	Ч	25	Вартоломея	Регіни мч.
8	П	26	Андріяна	Рож. П. Д. М.
9	С	27	Пімена	Северина
10	Н	28	Мойсея	Николая
11	П	29	Усік. гл. Ів. К.	Якова
12	В	30	Александра	Гвідона
13	С	31	Положене П. П. Д. М.	Аврелія
14	Ч	1	Вересень. Симеона	Воздвиж. Ч. К.
15	П	2	Маманта	Нікодема
16	С	3	Антима	Корнилія
17	Н	4	Вавили	Лямберта
18	П	5	Захарії	Томи
19	В	6	Чудо Арх. Михаїла	Януарія
20	С	7	Сезонта	Евстахія
21	Ч	8	Рож. Пр. Д. Марії	Матея
22	П	9	Иоакима	Томи з Вілян.
23	С	10	Минидсри	Теклі
24	Н	11	Теодори	Руперта
25	П	12	Автонома	Клеофи
26	В	13	Корнилія	Киприяна
27	С	14	Воздвиж. Ч. Кр.	Косми і Дам.
28	Ч	15	Никити	Вячеслава
29	П	16	Емфимії	Михаїла Ар.
30	С	17	Софії, Віри., Над. Люб.	Єроніма

X

ЖОВТЕНЬ, OCTOBER.

Н. СТ. С. СТ.			Рускі сьвята	Римські сьвята
1	Н	18	Вересень. Еменія	Ремігія
2	П	19	Трофима	Леодегар.
3	В	20	Евстахія	Кандила
4	С	21	Кондрата	Франца
5	Ч	22	Фоки і Йони	Флявії
6	П	23	Зач. Івана Кр.	Мат. В. Рож.
7	С	24	Теклі	Юстини
8	Н	25	Евфрозини	Бригіди
9	П	26	Ів. Богослова	Дионізія
10	В	27	Калистрата мч.	Франца
11	С	28	Харитона	Рустики
12	Ч	29	Кирияка	Максиміліяна
13	П	30	Григорія	Екварда
14	С	1	Жовтен. Покр. П. Д. Д.	Каликста
15	Н	2	Киприяна	Ядвиги
16	П	3	Дионозія	Іаля і Ф.
17	В	4	Єретея	Тересо
18	С	5	Харитини	Луки
19	Ч	6	Томи ап.	Петра
20	П	7	Сергія і Вакха	Капра і Ірини
21	С	8	Пелягії	Уршулі муч.
22	Н	9	Якова	Кордулі
23	П	10	Евлямшія	Івана Капе.
24	В	11	Филипа	Рафаїла
25	С	12	Прова	Хризанта
26	Ч	13	Корнилія	Евариста
27	П	14	Назарія	Сабіни
28	С	15	Лукияна	Симеона і Юд.
29	Н	16	Лонгина	Евзевія
30	П	17	Озия	Альфонса
31	В	18	Луки ап.	Маркелія

н. ст. с. ст.			Рускі сьвята	Римскі сьвята
1	С	19	Жовтень. Иоіла	Всіх Святих
2	Ч	20	Артемей	День задуш.
3	П	21	Іляриона	Губорта
4	С	22	Аверкія	Кароля
5	Н	23	Якова ап.	Єлисавети
6	П	24	Арети муч.	Леонарда
7	В	25	Маркияна	Геркуляна
8	С	26	Димитрія	Здіслави
9	Ч	27	Нестора муч.	Теодора мч.
10	П	28	Параскевії вч.	Андрея
11	С	29	Анастазії мч.	Мартина еп.
12	Н	30	Зиновія і Зиноаїї	Мартина п.
13	П	31	Стахія Урв.	Станіслава
14	В	1	Падолист. Косми	Йосафата
15	С	2	Акинтини	Лоопольда
16	Ч	3	Акепссми, Йосифа	Едмунда
17	П	4	Йоанікиц	Григорія
18	С	5	Галактиона	Романа
19	Н	6	Павла іспв.	Єлисавети
20	П	7	Єрона і Лазара	Фелікса і В.
21	В	8	Михайла Архан.	Вовед. П. Д. М.
22	С	9	Онисифора	Цепилії
23	Ч	10	Ераста	Климентя
24	П	11	Міни, Віктора	Івана з Кр.
25	С	12	Йосафата	Каритини
26	Н	13	Івана Златоуст.	Клеменса
27	П	14	Филипа	Валеріяна
28	В	15	Гурії	Руфина
29	С	16	Матея	Сатурна
30	Ч	17	Григорія чудотв.	Андрея

Н. ст. с. ст.			Рускі сьвята	Римскі сьвята
1	П	18	Надолист. Романа	Елісія
2	С	19	Авдія	Бабіни
3	Н	20	Григорія	Франц. Ксав.
4	П	21	Вовед. Пр. Д. М.	Варвари муч.
5	В	22	Филимона	Сави
6	С	23	Амфилохія	Николая
7	Ч	24	Катерини муч.	Амброзия
8	П	25	Клементя	Зач. П. Д. М.
9	С	26	Алипія	Валерії
10	Н	27	Якова муч.	Мелхіяда
11	П	28	Стефана преподм.	Дамазія
12	В	29	Парамона	Алексія
13	С	30	Андрея перевоз.	Лукії
14	Ч	1	Грудень. Наума	Спіридїона
15	П	2	Авакума	Евзевія
16	С	3	Софонія	Аделяйди
17	Н	4	Варвари	Лазаря
18	П	5	Сави освщ.	Іраціяна
19	В	6	Николая Чудот.	Фавста
20	С	7	Амброзия	Теофіля
21	Ч	8	Потанія	Тами ап.
22	П	9	Зачат. Пр. Д. М.	Зенова
23	С	10	Міни, Єрмог.	Вікторії
24	Н	11	Даниїла	Віг. Адам. і Е.
25	П	12	Спіридїона	Рож. І. Хрис.
26	В	13	Евгенія	Стефант п.
27	С	14	Тирса	Івана єванг.
28	Ч	15	Елевтерія	Дітий уб. в В.
29	П	16	Аггея	Томи
30	С	17	Даниїл. прор.	Давида
31	Н	18	Севастиан. мч.	Сильвестра

Наука Христа і війна.

(З проповіді швайцарського священика підчас міжнародного соціалістичного з'їзду в Базилі, 24. падолиста, 1912.)

Ісус ніколи не казав: Щасливі є убійники! Але проповідував: Щасливі миролюбиві, бо тих є царство небесне!

Христос не вчив: Шукайте слави на поли битви! — але: Шукайте царства божого і справедливости.

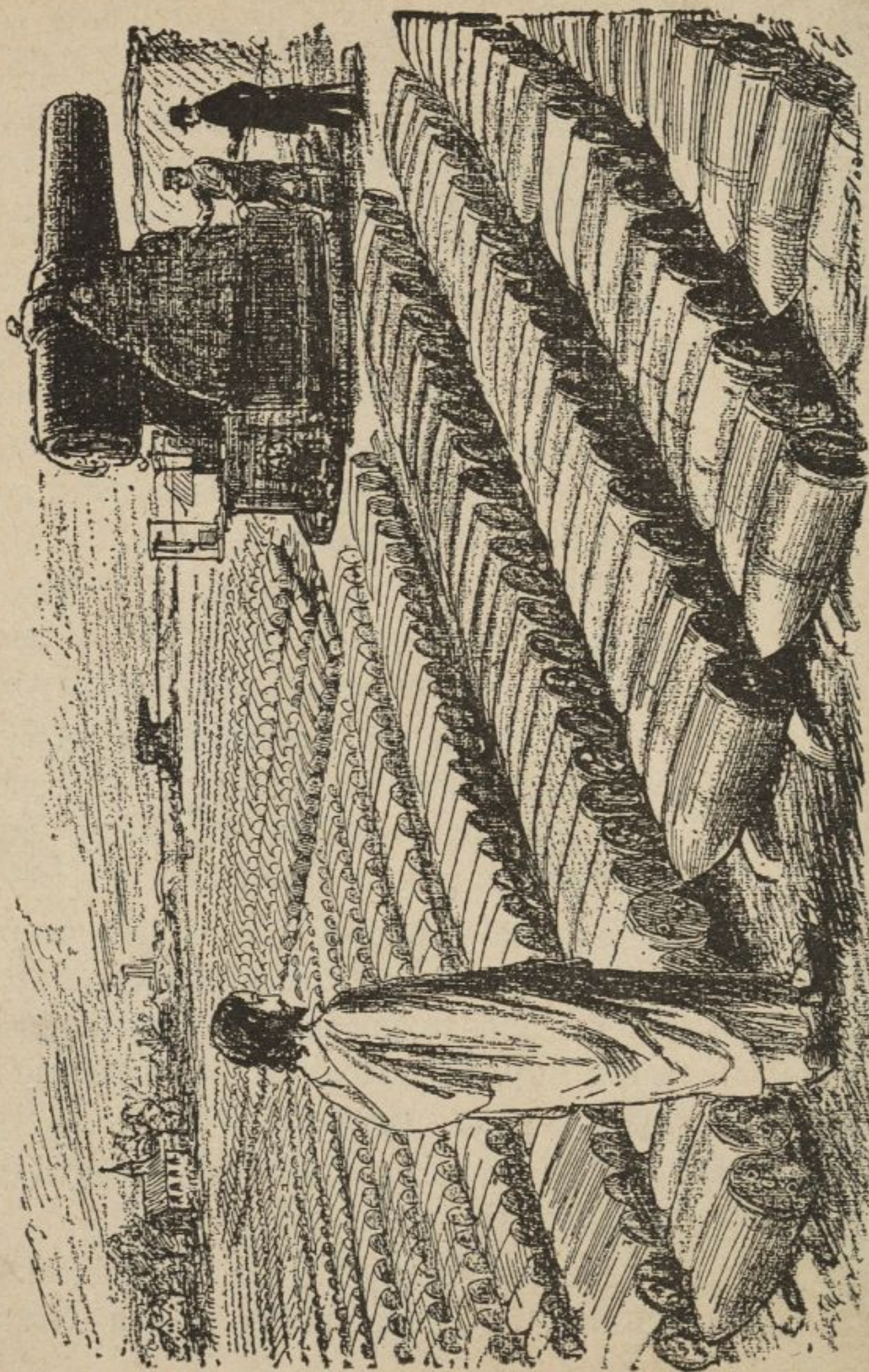
Христос не проповідував: Будьте жорстокі як звірі! — але: Будьте розумні як змії та без фальшу, як голуби.

Христос ніколи не ставив нам за взорець братовбивника Каїна. Але говорив: Даю вам примір, щоби ви так чинили, як я вам учинив.

Релігія Христова се релігія миру і ми в імені Христа, при якого народженю ангели небесні співали: „На землі мир а в чоловіцїх благоволеніє”, протестуємо проти війни.

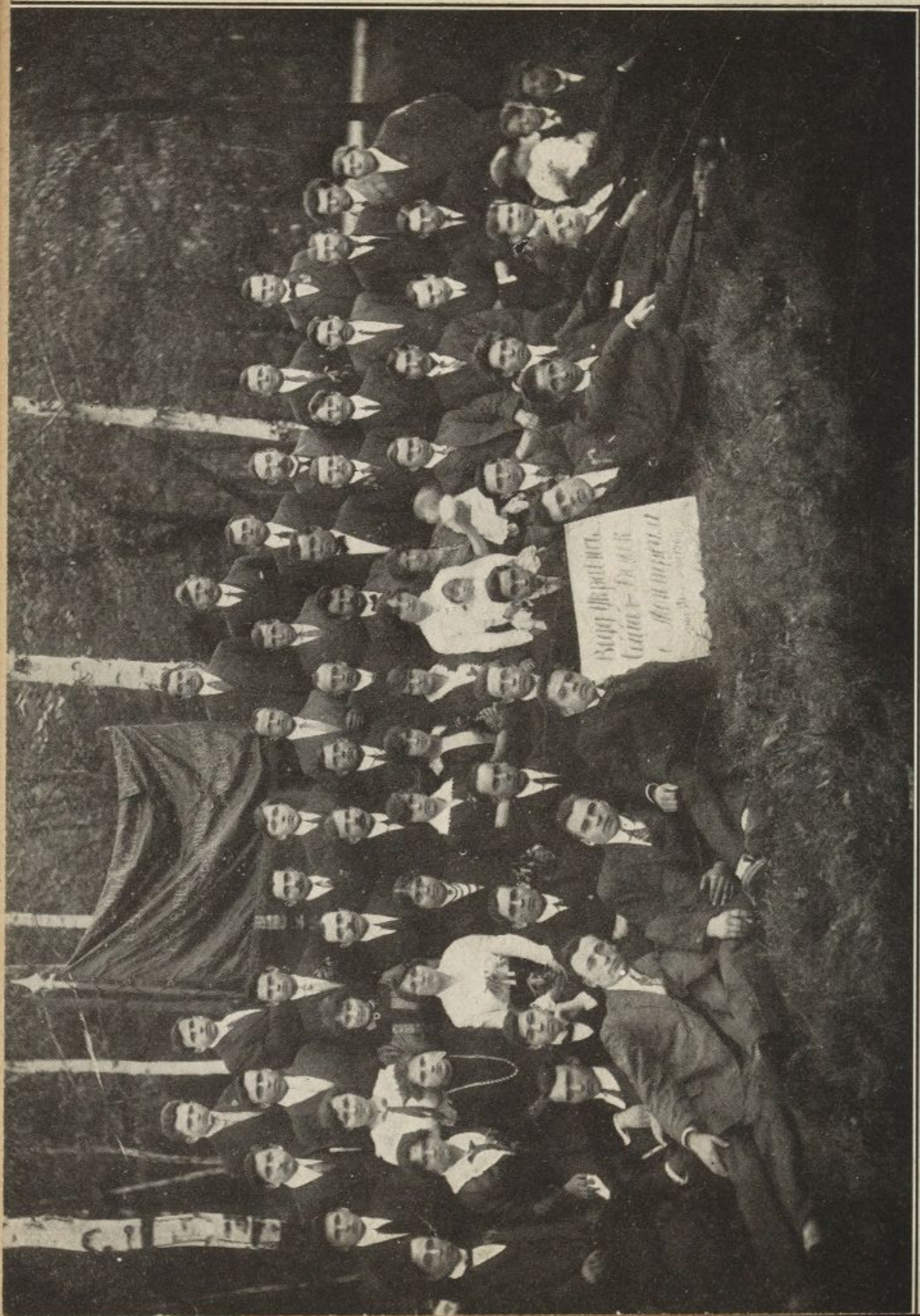
Ще через уста Мойсея проповідував Бог: Не вбивай!

І тому війна є і буде все гріхом — бо Бог не хоче війни — він бажає мира.

„А я проповідував мир на землі!...”

„А я проповідував мир на землі!...”

Відділ Української Соціал Демократичної Партії в Монреалі.

Іван Франко.

Народе мій, замучений.

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздорожу,
Людським призирством, ніби струпом вкритий!

Твоїм будущим душу я трівожу;
Од сорому, який нащадків пізних
Палити-ме, заснути я не можу.

Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїздних?

Невже во вік уділом буде твоїм
Укрита злість, облудлива покірність
Усякому, хто зрадою й розбоем

Тебе скував і заприсяг на вірність?
Невже тобі лиш не судилось діло,
Щоб виявило твоїх сил безмірність?

Невже задармо стільки серць горіло
До тебе найсвятійшою любовю,
Тобі офіруючи душу й тіло?

Задармо край твій весь политий кровю
Твоїх борців? Йому вже не пишать ся
У красоті, свободі і здоровю?

Задармо в слові твому іскрять ся
І сила, й мягкість, дотеп і потуга
І все, чим може вгору дух піднять ся?

Задармо в пісні твоїй леть ся туга
І сьміх дзвінкий і жалоці кохання,
Надій і втіхи сьвітлянная смуга?

О, ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний твого повстання.

О, якби хвилю вдать, що слова слуха,
І слово вдать, що в хвилю ту блаженну
Вздоровлює й огнем живущим буха!

О, якби пісню вдать палку, натхненну,
Що міліони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

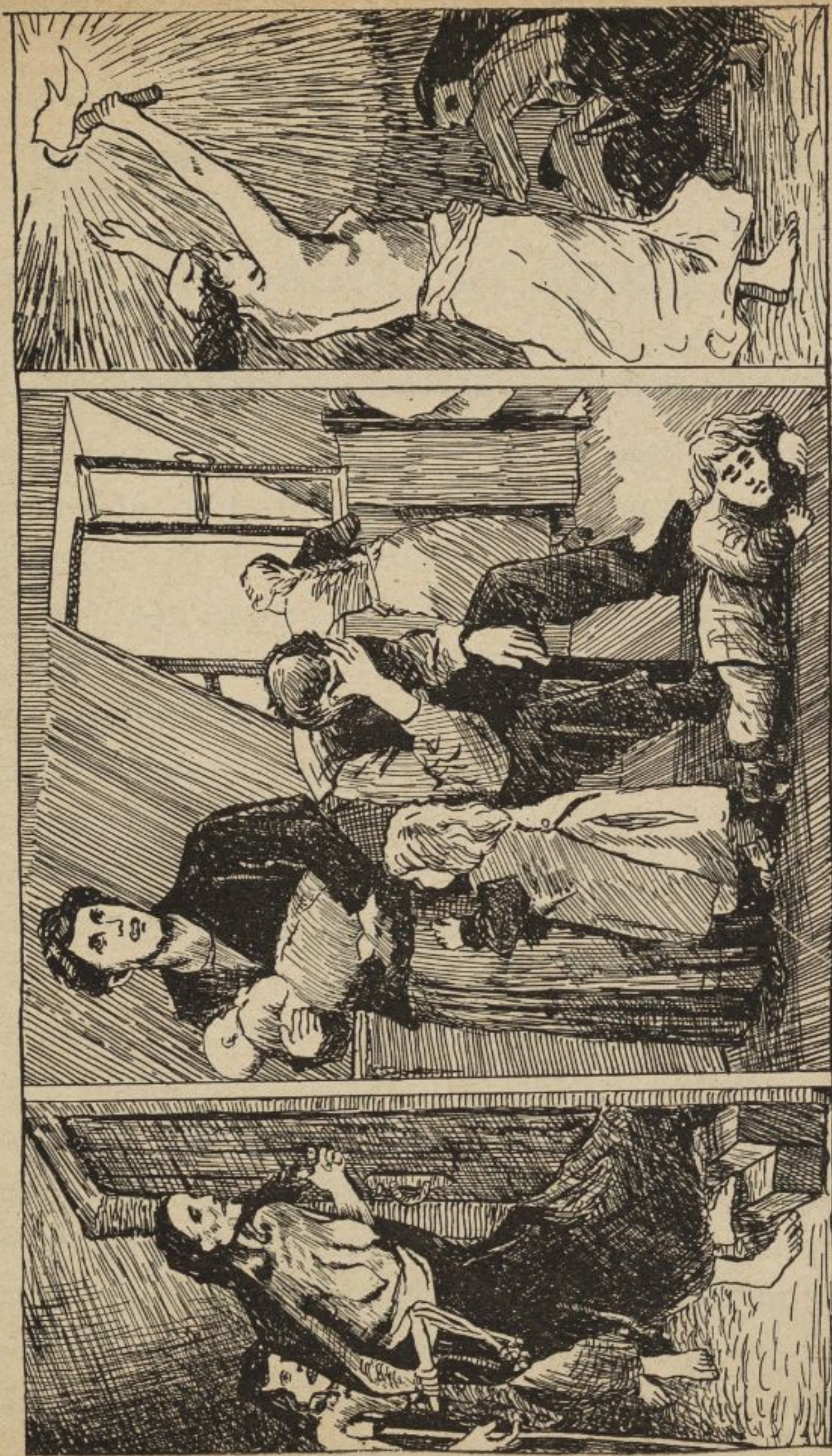
Якби!.. Та нам, знесиленим журбою,
Роздертим сумнівами, битим сьтидом, —
Не нам тебе провадити до бою!

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережеш ся Бескидом,

Покотиш Чорним Морем гомін волі,
І глянеш, як хазаїн домовитий
По своїй хаті по своїм полі.

Прийми ж сей сьпів, хоч тугою повитий,
Та повний віри; хоч гіркий, та вільний;
Твоїй будущині задаток слізми злитий,

Твоєму ґенію мій скромний дар весільний.

Голод в робітничій хаті.

ПАМ'ЯТИ

Теофіля Меленя

члена української соціал-демократичної партії в Австрії, який погіб в російській неволи від ран одержаних 8-го червня, 1915 р., на полі битви коло Галича в рядах українських Січових Стрільців.

Тов. Теофіль Мелень, син народного учителя, родився 1879 р. Батько віддав його до шкіл. По укінченню гімназії у Львові, вступив на політехніку, опісля скоро перенісся на філософічний віділ, на яким відбув студії у Львові і Відні.

В часах його шкільної молодости не було добра в Австрії. Народ, позбавлений політичних прав, боровся за дійсну свободу. Правительство, своїх горожан, усьмиряло жандарськими багнетами і оловом. Текла кров, падали трупи, гонено скованих в кримінали, а все за те, що підносили голову і кликали: „Свободи і рівних прав для всього народу!“

Тов. Т. Мелень в таких тяжких тоді часах виступав між академічною молодіжею і бере живу участь в відчитках, агітації, страйках і т. п. Був головою „Січи“ і співробітником „Молодої України“. Він вже тоді належав до української соціал-демократичної партії, а по укінченню університету віддався зовсім партійній діяльності. Належав до партійної управи, був один час редактором „Волі“, працював в польських соціал-демократичних газетах „Глос“ у Львові, в Касі хорих в Самборі, опісля в Касі хорих у Львові і був редактором „Колєсяж-а“.

Клясї робітничій знаний з віч, зборів, конгресів, конференцій і т. п. не тільки в Галичині і Буковині, але й далше. Його промов слухали робітники завжди з найбільшою увагою і цікавістю.

Перед вибухом війни, від 9-го до 14-го липня, 1914 р., говорив на великих вічах залізничників: 9-го в Чернівцях, 10-го в Коломиї, 11-го в Станіславові, 12-го в Бучачі, 13-го в Копичинцях, 14-го в Перемишлі.

З вибухом війни репрезентував українську соціал-демократичну партію в „Го-

ловній Українській Раді“. Заскочений російським наїздом в краю крив ся через цілий місяць у Львові, а відтак з тяжким трудом пішки перейшов заняту російськими військами Галичину до Відня.

З Відня виїхав яко кореспондент до табору Українських Стрільців. На місци, замість писати, хопив до рук зброю проти відвічного ворога і ката України. Дня 8-го червня 1915. ранений дістав ся до російської неволі і там помер від ран; його могила має находити ся в селі Медусі коло Галича в Галичині.

Щоби читачі пізнали ближше, хто був тов. Теофіль Мелень і як він розумів визвіл „України“ нехай уважно прочитають низше подану його промову, виголошену на великім сьвяті поета поневоленого люду, Тараса Шевченка, дня 2-го цвѣтня, 1911 р. у Львові.

Сьвяточна промова тов. Т. Меленя.

„Коли в пядесяті роковини смерти Тараса Шевченка українська суспільність віддавала честь його пам'яті, з табору, який офіційально репрезентує український народ не відзивали ся ніякі кличі бороть-

би, ніякі заклики до діла. З шевченківських торжеств зроблено літературне сьвято. Для офіційальної української суспільності Шевченко є лише сьпіваком, що славить українське село, степи, могили, козацьку минувшину і жалує, що безповоротно пройшли дні слави та могутності. І за ту частину його творчости націоналістичний табір складав йому честь. Признанє за богату і гарну літературну творчість і що найвизше — сентиментальна скарга на суспільну неволю і політичну неволю народу — отсе всьо, на що здобув ся націоналістичний табір.

Інакше віддаємо честь пам'яті Шевченка ми, українські соціал-демократи. Гасла визволення з кайдан суспільної неволі, боротьби проти царату, боротьби за независимість України — отсе найважнійший зміст поетичної творчости Шевченка. Сі кличі є для нас нині живими боєвими кличами, які ми виписали на нашім прапорі. До нас промовляє з творів Шевченка не лише скарга і біль, але слова бунту, заклик до завзятої клясової боротьби! Не самі тільки мрії про независимість України, але могутний живий клич, пламенний зазив,

щоби до тої незалежності стреміти, щоби здобути її!

Для нас творчість Шевченка — то велике народне діло! Такого діла, що мало би досягле історичне значінє, котре можна би було записати як прояву історичного життя народу, перед Шевченком не були довгі літа. Останнім ділом була боротьба Мазепи проти царату, був полтавський бій. Слідуючим щойно по довгих літах була поезія Шевченка.

Коли народ, позбавлений брутальною лапою переможця, мовчав здавлений в ярмі неволі суспільної і політичної, коли бракло йому сил до оружної боротьби і настала пора, під котру замість меча слово стояти мусіло на сторожі свободи та народного достоїнства, в ту пору таке слово створив Тарас Шевченко.

Сином хлопського люду був поет творець того великого слова-діла. На собі самім зазнав ярма панщини. В хлопячій віці переніс на собі все прокляте хлопської неволі аж до побоїв панськими буками.

І пламлений протест проти неволі, боротьба з нею, заклик до бунту, домаганє свободи та суспільної рівності, стремління,

щоби Україна була вольна „без хлопа і пана” — отсе один з великих кличів Шевченка!

Від царського переможця, цю український народ закув у кайдани політичної неволі! Шевченко натерпів ся багато переслідувань і то вже по викупі зпід панщини. На собі самім відчув тягар політичного ярма. Десять літ царські посіпаки знущали ся над ним, коли за кару служив в салдатах. Але переслідування сї додали тільки гарту і сили його покликам до боротьби з царом. Бажаючи независимости свого краю, Шевченко розумів, що першим кроком до того є поваленє деспотичного царату. Тому проти того царату звертаєть ся з цілою ненавистю. Знищити треба могутність царату і царя „в руки ката отдать” — а тоді свободна буде дорога до осягнення независимости, тоді „встане Україна, тьму неволі розвіє і сонце правди засьвітить!” Шевченко ясно і сміливо висказав свої політичні ідеали. Сї ідеали є нині нашими кличами, кличами соціалістичного пролетаріату. І ми так само як великий Кобзар нашого народу — бажаємо політичної независимости і ми прямуємо

через смерть царату до незалежної України.

Нині, коли у нас в Галичині офіційні сфери українського народу відхрещують ся усяких „погубних сепаратистичних” супроти Росії змагань, коли навіть серед найпоступовіших сфер висуване гасла незалежності на близький плян політичного життя називається „абсурдом” — а за кордоном ні одна політична партія, ні одна з українських революційних партій, не признає цього гасла в своїй програмі, ми підносимо се гасло з цілим натиском і в день Шевченкового свята даємо вислів горячому бажанню, щоби се гасло Шевченка і се наше гасло найшло сильний відгук в пролетарських рядах на Україні, в рядах наших братів за кордоном.

Не вільно вам згадувати Шевченка „не злим тихим словом”, як він бажає собі в „Заповіті” — доки не сповнимо його зазиву:

...Вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!

А сей наказ Шевченкового заповіту

буде лиш сповнений тоді, коли за кордоном на російській Україні повстане, розвинеться і до бою проти царату виступить могутня пролетарська партія, що на червонім боєвім прапорі випише гасло незалежності, випише огненні слова: „Хай живе незалежна Україна!”

Вас, робітників і хлопів ніде не числять. Про Вас говориться хіба тоді, як ви страйкуєте. Про сотки тисяч робітників, що роблять усю дійсну роботу, ніхто навіть не згадає. Коли будується велика палата, або великий міст, або щось подібного, то ви чуєте лише про такого а такого будівничого чи інженера, але ніколи про дійсного будівничого. Коли читаєте про війну, то чуєте лиш, що сей а сей генерал побив такого а такого генерала. Мільйони людей, що в дійсності були ся та свою кров проливали, не варті навіть того, щоби про них бодай словом згадати! І що властиво ти є, працюючий народ? Пощо ти живеш?

Байка.

Було се давно, дуже давно...

В країні, по якій уже всякий слід загинув, панував цар, — імени якого надармо шукати в історії найдавніших віків. А був він злий і жорстокий і серцю його чужа була любов і милосердє. Рік річно ходив він зі своїми ордами на воєнні виправи до близьких і далеких країв. А все, коли вертав, гордий своєю силою і опанілий побідою, серед рядів роз'юшених кровю і пожежами жовнірів, — тягли ся товпи повязаних, зголоднілих, обдертих, сумних воєнних рабів. Ішли ті товпи старців, мужів, молодців і дітей з власного краю, з землі, своїм потом зрошеною, в неволю вічну, тяжку, безнадійну. Під батогами жорстоких дозорців, у нечести, в голоді і холоді вели вони дні свої мрачні в безнастаннім, убійчім труді понад сили.

В залізних кайданах, що в'їдали ся в тіло, в огни безупинного пониження, в грозі вбійчих хлост, у вічній тяжкій непевності завтрішного дня, ставали ся во-

ни слабі, безнадійні, як звірята з лісів
зловлені і замкнені в тісних клітках. По-
піл зневіри клав ся на душі їх, колись-то
горячі. Нужда, поволокою сірою, тяжкою,
неперебитою дусила в них послідні іскри
надії і віри. Жили, бо вже не мали навіть
відваги, щоби позбутися життя; вмирали і
смерть своєю витали з радістю, бо в ній
одній бачили своє спасення і кінець тер-
піння. Забували поволи, що колись і вони,
як небесні птиці, були свободні, що над
їх головами родинне небо горіло огнем жи-
тєдатного сонця, що під стопами своїми
мали власну землю, яка від віків, з бать-
ків-прабатьків хліб і цвіти їм родила...

І пішов раз цар могучий по добичу
богату в край так далекий, що дорога до
нього тревала кілька років. Був се край
малий, у горах, серед бистрих вод і зло-
мів скал. Та помилив ся тиран, жаждучий
богачтв; бо там не знайшов ані дорогих
камінїв, ярок і рідких, ані дорогоцінних
тканин. Як убогі пастирі, жили там люди
в нужденних, малих хатинах. А коли по-
бачили, що з усіх сторін окружив їх во-
рог, сто разів сильніший від них, що їм
лишила ся смерть або неволя, як би на

знак, у всіх хатах підклали огонь, щоби свій добуток разом зі своїми тілами радше з димом пустити, як віддати тиранови на добичу. І лише з одної хати, з огня, що все нищив, вдало ся вражим жовнірам вирвати живого чоловіка. А коли його брали, пав іще на землю, сльозами її зросив, до грудий притискав. Потім горстку її сховав за пазуху, і в оковах пішов у край чужий, далекий, у ясир до ворогів.

Се була одинока добича з тої цілої виправи...

Коли дістав ся в товпу працюючих рабів, якийсь тихий сум обняв його душу. Таж то братя його, братя муки, болю. Та короткі були дні ясної надії; бо, замість тужних, рвучих ся до життя, жаждучих давньої, утраченої свободи, прикутих у неволю лише зрадницьким насильством, знайшов безсилим, хорим опирів, замість гордих людських духів. Коли говорив їм про свій край, про свою давню а страчену свободу, про свою тугу пламенну і дику, всі дивили ся на нього як на божевільного. Раз показав їм горстку землі, яку з собою приніс зі свого краю. І питає душ їх здивованих, чи не пам'ятають своїх ут-

рачених країв, і питав очий, чи погасли в них уже блески сонця, які над ними там, в краях, горіли... І питав серця, чи замовкли в них уже давні голоси, давні чуття і давні кохання. І кричав голосно:

— Де ваші присяги, де ваша гордість, де ваше життя, де віра? Що ви з собою принесли крім боязни, покори і улягlosti? Бідні, о бідні і нещасні брати! Гляньте на землю, яку держу в руках! Чи її вид не витисне вам сліз? Чи душа не загорить любовю, чи не піднесе вам пяс-тука жажда мести?

Пав на коліна, всі пали за ним... Заплакав... І серед плачу говорив:

— Гляньте, брати, ось серед сеї землі лежать малі зернятка цв'ітів з мого краю. Я кидаю їх в сю чужу і незнану землю, нехай виростуть з них чудні спомини втраченої свободи... Нехай разом з ними з ваших душ мертвих вирвуться на світло горді і пахучі пруть цвітучої туги!

Виросли цв'іти, червоні цв'іти маків. Як перед богами покірно похилили ся перед ними невільники, уста їх шептали слова молитви, очі горіли радістю і вірою.

Та се видало ся диким варварам зло-

чином і гріхом, що серед їх рабів гостить радість і надія. Бо вони повинні бути богами для рабів, лиш перед ними можуть падати на землю. І злі, немилосердні, хижацькі руки вирвали з землі кроваві цвіти маків, брудні ноги подоптали їх... Та прийшов вихор в сіру годиу і зернятка які випали з дозрілих уже головок, поніс з собою і розкинув на різні сторони. І знов зацвили червоні маки. І знов руки катів зломили їх. І знов зернятка їх розніс вітер по сьвіті. Знов зацвили... Щоби їх нищити, треба вже було цілих хмар жовнірів. Падали з тихою усьмішкою все маки, а вихор ніс їх зернятка, ніс і розкидав по сьвіті.

І разом з цвітами зацвили в душах рабів спершу слабі несмілі, опісля щораз сильнійші, відважнійші, горячійші бажання життя, свободи і сонця...

І протягом кількох років не було в краю злого царя місця, в яким не червонів ся би пурпурою кровавий цвіт маку. І не було анї одної душі невільника, в якій не горів би огонь туги і сильна жажда щастя та свободи...

Чи соціалізм є неможливим?

Нераз стрічаємо ся з закидами і твердженнями, так в письмах як і в бесідах противників соціалізму, що жадання соціалістичні є неможливі до здійснення. Вони доказують, що перебране на власність суспільства всіх средств продукції — отже землі, копалень, фабрик, сирих матеріялів, машин, дальше средств перевозу, комунікації і ведене продукції в імени суспільства і для його добра є неможливим до здійснення ідеалом або, як кажуть, утопією.

Такі противники соціалізму і оборонці сучасного ладу суспільного не бачуть або не хочуть бачити, що продукції переходять у що раз більші спілки, які є власністю малої групи капіталістів і що малі підприємці раз-у-раз банкрутують і їх підприємства переходять на власність великих капіталістів. Не бачуть також, що ручна праця ремісника заступається машинами, що виконують роботу далеко скорше і докладнійше, чим найліпший ремісник, а що праця робітника, який обслугує машини є о много видатнійшою, ніж се було давнійше.

Та хоч машини заняли місце багатьох людей, однак все таки міліони робітників знаходять роботу у велитенських промислових заводах, де мусять в поті чола трудити ся від ночі до ночі. За свою працю дістають робітники дуже мало в порівнаню

до вартости витворених ними продуктів. Звичайно заробіток робітника вистарчає йому на нуждений прожиток, на найтаньшу їду і одіж, підчас як капіталісти, які зовсім не беруть чинної участі в праці, тягнуть величезні зиски, що собі виплачують як дивіденди від уділів вложеного в підприємство капіталу.

Противники соціалізму не звертають уваги на се, що положене робітника стає чим раз гірше і непевнійше. Робітник чимраз частійше знаходиться без роботи, а як має роботу, то заробок такий малий, що він ніяк не може зложити гроша на час безробіття. Що раз то виразнійшою стає гранична лінія, яка ділить людей на дві класи: на класу непрацюючих богачів-капіталістів і на класу працюючих, а нічо не посідаючих бідолахів-пролетарів. Класова боротьба між тими двома класами стає з кожним днем острійшою.

Сторонники старого ладу признають самі, що теперішній лад між людьми не є найліпший і що потрібні уліпшення і зміни. І заходять ся латати всілякими реформами стару суспільну будівлю і підпирають її ними з усіх боків. Однак се не помагає і їх змагання є безуспішні. Боротьба клас прибирає щораз ширші розміри і грозить руїною старому ладові.

Як останній ратунок, капіталісти кличуть собі на поміч і оборону оружну силу держави, або й самі наймають людей і, узброївши їх, роблять з них свою прибічну сторожу в часі страйків і безробіття. Хочуть спинити се, що не дасть ся ні спинити, ні

оминути.

Соціалізму не видумав ніхто і на силу заводити його між людьми не буде ніхто. Він є природним розвитком відносин між людьми і його місце в програмі поступу і культури є так само не похитне і неоспориме, як місце залізниці, телеграфу, улекшуючих працю машин і всього, що творить жите красшим і щасливішим.

А теперішня європейська війна подає нам багато аргументів на стверджене, що капіталізм є недостаточним ладом суспільним і що тільки на засадах соціалізму можна задосить учинити потребам загалу. Щоби успішно вести війну, держава не спускаєть ся на капіталістів, але бере у свої руки всю контролю продукції річий потрібних до веденя війни. Вона постановляє, що і як мають фабрики виробляти і яка ціна має бути поставленою за кожду витворену річ. Держава зовсім не дбає, чи підприємства принесуть зиски для своїх властителей, бо її не розходить ся о кількох богачів, але вона має боронити цілого народу перед ворожими нападами і з тою цілю на оці вона заходить ся перетворити на новий лад промислове і торговельне жите країни. Там де була капіталістична анархія, спричинена конкуренцією і продукцією без ціли, держава в часі війни заводить монополь, єдність і продукує не на продаж, але для ужитку горожан.

Се ще не є соціалізмом, хоч сам спосіб є соціалістичний і ворожий давньому ладови економічно-суспільному. Всі теперішні военні розпорядження держави є лишень перехідними і тимчасовими.

Вони появили ся як конечний ратунок в труднім положеню, коли то й самі капіталісти не могли-би дальше вдержати ся на звичайнім шляху своєї системи, позаяк перерва в торгівлі і комунікації зробила замішане, а там і застій у їх підприємствах.

Війна, як з одної сторони показує нам в практиці можливість теорій соціалістичних, так знов з другої сторони спинила в обнятих війною державах рух соціалістичний і навіть спричинила деякі непорозуміння між соціалістами, які піддали ся впливови буцім-то загроженого націоналізму. Та по скінченю війни, як запанують назад нормальні відносини між націями, відзискає і рух соціалістичний свою рівновагу і зростати-ми ще красше і скорше ніж перед війною. Досвід, якого люди наберуть ся з сеї війни, покаже їм наглядно, які є овочі старого дерева суспільного ладу і вони не будуть повільними в борбі за новий лад — за соціалізм.

Після „Дз. Людового”, подав Д. Б.

Треба би пануючий гнет зробити більше гнетучим, даючи гнетови пятно сьвідомости, треба би ганьбу зробити ще більш ганблячою даючи її розголос... Треба би нарід навчити жаху перед своїм положенєм, щоби йому додати відваги.

(З письм Маркса.)

Вовк у вівчарни.

Ще й нині можна бачити в одній околиці жіночий монастир, зложений в дуже давних часах, що славить ся своєю побожністю. Недавно тому, в часі коли в монастири находило ся всього вісім молодих монахинь з ігуменію, огородник їх, що називав ся Нуто, невдоволений з платні, обрахувавши ся з зарядом монастиря, повернув до свого родинного місця Лямпоречію. Між иньшими вийшов на його привитанє молодий, хороший парубок Мазето, якого поверхність лицювала би й самому шляхтичеви. Той спитав Нута, де так довго перебував і вислухавши його відповіді, питає дальше, якого рода послуги виповняв в монастири.

— Я займав ся, відповів йому Нуто, обширним і гарним монастирським огородом. Рубав дерево в лісі, носив воду і робив иньші того рода низші послуги. Але платили мені за то всьо черниці так нужденно, що ледво мож було за то купити чоботи. А при тім молоді они і рухливі як самий чорт і нічим їх не можна задоволи-

ти. Дуже часто, коли я працював в огороді, приходить одна і говорить: „Роби так!” По ній прибігає друга і кричить: „Ні, роби се інакше!” Иньша вкінці видирає мені лопату з рук і говорить: „То всьо на нічо не здало ся”. І так безустанно, аж вкінці остогидла мені така робота і я покинув всьо. Ті то гаспидниці були передусім причиною, що я не міг довше витримати і мусів дякувати за службу.

При відході просив мене управитель монастиря, аби я, як прийду тут, знайшов когось, що міг би мене заступити і післав йому. Я обіцяв йому вправді, але коли числить на то, буде довго чекати, нім я поручу когось на подібне місце.

Мазето, чуючи ті слова Нута, набрав так великої охоти служити черницям, що ледви міг на місци витримати, бо зміркував з того оповідання, що може йому бути там добре. Думаючи однак, що всьо попусує, наколи зрадить ся перед Нутом, сказав до него:

— Ти мав рацію, щось віддалив ся. Як там витримати мущині з тількома бабами. Я волів би служити такій самій скілько-сти чортів. Предінь они не знають, раз на

сім разів, чого вони властиво хотять.

По сих словах вони розійшли ся, а Мазето не переставав роздумувати над средством, в який би спосіб дістати ся до монастиря. Що до праці, то не обавляв ся нічого, бо знав ся на роботах, які йому Нуто вичисляв, як мало хто иньший, але бояв ся, що задля молодости його і уроди не схотять його прийняти. Однак всьо добре, розваживши, так остаточно подумав собі: Монастир звідси далеко і жива душа мене там не знає; а що-ж, як би я удав з себе глухонімого?

Перекоаний, що його помисл добрий, взяв сокиру під паху і в нужденнім оді-ню пустив ся в дорогу, нічо нікому не говорячи. Зараз на вступі стрінув на подвір'ю монастиря управителя і дав йому до зрозуміння на спосіб глухонімих знаками і мігами, що коли на милість божу дістане їсти, то готов за то нарубати дров. Управитель з охотою казав його нагодувати а о-після дати йому кілька твердих і грубих пнів до порубаня, з якими Нуто не міг собі дати ради. Сильний Мазето справив ся з сим за коротку хвилю. Бачучи то управитель, взяв його з собою до ліса ку-

ди власне сам ішов і казав йому там стигати дерева, рубати на поліна, класти на осла і везти до дому.

Пізнавши його здібність до праці, затримав його управитель до подібних робіт на довший час при собі.

І лучило ся, що одного дня ігуменя зобачила його і спитала управителя, що то за один?

— Благородна пані, — відповів управитель, — то бідний глухонігий, що кілька днів тому прийшов до мене на жебра- нім хлібі. Я дав йому з охотою милостиню і на власне його жаданє ужив його до мно- гих підручних робіт. І як би лише знав ся на огородництві і мав охоту по- лишити ся у нас, думаю, що міг би нам дуже придати ся. Нам власне треба ого- родника, а йому чей не хибує на силах; при сїм не було би обави, що буде роз- мовляти з черницями.

— В самій річи твоя правда, — відпо- віла на то ігуменя. — Довідай ся проте, чи уміє він обходити ся з огородом, а як так, то можемо його затримати. Дай йому пару старих чобіт і яку опанчу, обходи ся з ним ласкаво і добре його нагодуй.

Управитель обіцяв сповнити то припорученє. А Мазето, що находив ся недалеко від того місця і замітав подвірє, чув цілу розмову і сказав сам до себе з утіхою:

— Повірте лише мені ваш огород, а я вже його так оброблю, як ніхто попередно!

Управитель упевнивши ся о здібности Мазета до огородничих робіт, запитав його знаками, чи має охоту полишити ся в тім місци. Мазето відповів в той самий спосіб, потакуючи. Опісля управитель запровадив його до городу, показав найпотрібнійшу роботу і занятий иньшими справами монастиря, віддалив ся.

А черниці, бачучи його небавом щодня працюючого, почали йому робити збитки і виряджувати тисячі псот. Часто поступаючи з ним, як се не раз обходять ся з глухонімими, говорили йому найбезстиднійші річи в очи, в переконаню, що їх не чує; а ігуменя думаючи, що всі його члени знаходять ся в тім самім стані, що вуха і язык, не богато звертала уваги на сі штуки.

Отже лучило ся, що коли одного дня

Мазето для відпочинку по якійсь праці пожив ся, вийшли дві молоді чернички на прохід до огороду. Зближивши ся до нього, приглядали ся йому; Мазето удавав, що спить. Вкінці сказала одна з них, очевидно відважнійша, до другої:

— Коли би я знала, що тобі можна вірити, то поділила би ся з тобою думкою, що мені вже зі сто разів приходила до голови, а я певна, що й тобі подобає ся.

— Говори сміло, — відповіла друга, — я тебе певно не зраджу.

— Не знаю, — зачала на то перша, — чи ти коли роздумувала над тим, як нас тут строго тримають і не дають ніякого доступу до нас якому мущині, крім старого управителя і того глухонімого. А я чула часто від жінок, що всі розкоші того світа є дрібничкою в порівнанню зі зносинами з мущиною. Та до тепер не трафіла ся мені ніяка добра нагода перевірити сю річ, то-ж прийшло мені на думку спробувати на сїм німім, чи то правда. Ніхто ліпше, як він, не може надати ся до сього; бо хоч би хотів, не може нікому слова сказати. Видиш сама, що то правдивий дурачок, що переріс свій розум. Ну ска-

жи мені, як судиш о моїй думці?

— Встидай ся, — закликала друга, — які нечемні річі ти вигадуєш. Чи не знаєш, що ми наше дівоцтво посвятили Богови?

— Е! дай мені з тим спокій! — відповіла перша, — не одно приобіцює ся щодня, а о додержаню навіть не думає ся. Впрочім хоть би ми йому не додержали, знайдуть ся прецінь одна або дві, що їх дівоцтво дістане Бог місто нашого.

— А щож буде, — відповіла її товаришка, — як зайдемо в тяж?

— Маєш! — заговорила перша, — думаєш о нещастю, нім ще оно прийшло. Тисяч средств є на то, щоби ніхто в світі не знав більше, як се, що ми самі собі скажемо.

Підчас тої розмови слухачка набрала далеко більше охоти, чим її приятелька, переконавши ся, що то за звір — мушина. Сказала проте:

— Ну добре, але як возьмомо ся до того?

— Бачиш, що тепер трета година пополудни; всі сестри, крім нас, без сумніву сплять. Оглянемо ся однак по огороді,

чи нема кого; а коли узримо ся безпечними, потребуємо лише взяти того неборака за руку і завести до тої там хатчини, що служить за схороненє від дощу. Опісля одна з нас лишить ся на чатах а друга з ним увійде в середину. Що до решти, то сей хлопець так дурний, що зробить всьо, що йому поручимо.

Мазето чув ту всю розмову і очікував в найліпшій успособленю свого часу. Між тим черниці роздивляли ся бачно довкола і коли впевнили ся, що ніхто їх ні звідки не зобачить, зближила ся справничка проєкту і збудила Мазета. Мазето підніс ся, черниця ймила його сейчас за руку і попровадила серед многих пестоців з своєї сторони, а дурноватого сьміху з його — до хати.

По осягненю ціли своїх бажань, черниця мала досить харектерности на то, аби уступити місця своїй приятельці, а Мазето удаючи дальше дурноватого, зовсім на то не скаржив ся.

І так заким відійшли, кілька разів повторювали пробу, а опісля говорили не раз, що сама річ переходить о много всілякі оповіданя. Через совістність однак не

переставали ту правду як найчастійше і найточнійше слідити.

Між тим лучило ся, що одного дня якась з черниць виглядаючи вікном з своєї кімнатки, спостерегла забаву сих двох черничок і закликала ще дві иньші на сьвідків. В першім пориві хотіли оскаржити виновних перед ігуменею, але по дозрілій розвазі відмінили рішенє, порозуміли ся з щасливими попередницями і згідно поділили ся скарбами Мазета. Конець кінцем через ріжні пригоди і позісталі ще три черниці прилучили ся небавом до компанії.

Вкінці ігуменя, що нічо з тої цілої історії не підозривала, проходжуючись одного горячого дня по огороді, трафила на Мазета, якого певно не денна праця позбавила сил в огороді. Простягнений під магдаловим деревом, лежав в глибокім сні. Неборак був лише в сорочці і ту вітер підвіяв, відслонюючи в той спосіб перед ігуменею покусу, в виду якої не оказала ся сильнішою від підвластних собі черниць. Она то, обглянувшись довкола, збудила Мазета, впровадила його потайно до своєї кімнати і там задержала на кілька днів, підчас яких черниці гірко жалували ся,

що їх огород лежить відлогом. Вкінці відслала ігуменя Мазета до його хатки. Та що однак зчаста єще його вживала і жадала від бідного чоловіка, що й так ледви міг справити ся з роботою — за великої пайки, подумав собі Мазето, що ся його удавана глухота і німота може привести його до великого нещастя, наколи так довше потриває.

Проте одної ночі перебуваючи в ігумені розв'язав нечаяно свій язик і сказав:

— Пані, я чув вправді, що один когут зовсім вистарчить на десять курок, але й то чув також, що десять мущин ледво або й зовсім не зможуть наситити одної жінщини; а що-ж я, що маю їх дев'ять обслужити. За всі скарби сьвіта не витримаю того довше; вже мене се огородниче ремесло до того привело, що вкоротці до ніякої не придам ся. Або мене відпустить з Богом, або упорядкуйте ті справи.

Чесна пані учувши мнимого каліку говорячого, перестрашила ся немало і сказала:

— На Бога! Що то значить? Я мала тебе за німого.

— Пані, відповів Мазето, я був ним

вправді але не від уродження. Хвороба відняла мені мову і доперва сеї ночі я її відзискав; за що Господеви дякую з цілого серця.

Ігуменя повірила йому і запитала, що розуміє під тими дев'ятьма, яких мусів обслуговувати. Мазето оповів її цілу справу, з чого ігуменя пізнала, що найменша з її черниць перевищує її в дотепі і постановила (бо була розважна особа) не випустити Мазета, але порозуміти ся з своїми підвладними і в той спосіб уратувати добру славу монастиря. Та що у тім самім часі умер власне старий управитель, урадив цілий конвент згідно вмовити в доокрестних людей, що Мазето через їх молитви і вставляванє св. патрона монастиря по довшій глухоті і німоті відзискав слух і мову і опісля віддати йому місце небіщика. Новий управитель так мудро поділив свою роботу, що потрафив її виконати. А і черниці також так осторожно ділали, що хоть подібних до Мазета черниченят множество зобачило сонце, ніхто однак ані нюхом не покмітив того.

Доперва по смерті ігумені прийшла Мазетови, прочім вже старому, охота з до-

робленим достатком повернути до свого села, на що легко дістав позволенє. Богатий отже, в літах вже і батько дітий, однак вільний від труду і коштів на їх виживленє, уживши зручно свесї молодости, прибув Мазето до того самого села, відки вийшов з сокирою на плечах. І звик був нераз говорити, що так нагороджує Бог всїх працьовитих огородників в своїй виници.

З „Декамероне” переклав І. П.

Капіталїзм, се система конкуренції межи людьми і народами. Для свого підтримання і розширення потребує він помочи багнетів, які носять головно сини робітників. Капіталїзм кличе молодих людей на довший час від праці до касарні, від спокійного домашнього життя до проливу крови.

І. Ван ден Брінк.

Гори трупів і море крові та сліз.

Через сорок років висіли над Європою чорні воєнні хмари. Через сорок років дипломати великих держав роздували воєнний вогонь, а капіталісти, купці, буржуазія і всякі інші шовіністичні кліки грали в воєнні труби та пхали держави до великої кровавої європейської війни.

Зброїли ся горячково всі держави. Мільйони людей стояло під оружжєм. На удержання численної сили війська, на закупно нових багнетів, карабінів, гармат, воєнних кораблів і т. п. народ рік річно платив великі мільярди. А все тільки на те, щоби колись одного дня вивести мільйони людей на поле битви і лишити їх там в однім великім кровавім гробі, щоби знищити те все, що народ будував цілі сотки літ.

Ненаситний молох мілітаризму запхав кожду державу у величезні довги. Щоби ті довги сплачувати, руки правительства відривали від уст робітничої класи чорний

Такий тягар двигаютъ робітники поодиноких держав.

Джек.

Ганс.

Гаразд Товаришу! — Ми однаково двигаем на собі тягар мілітаризму наших держав — скажи мені, за що ми мали-б себе убивати взаємно сими інструментами? Кому вийде на користь пролита наша кров на війні і чії діти опинять ся на ласці капіталістів?

кусок хліба, та стягали з ньої послідну сорочку. Збіднілі люди, не могчи видержати мілітарних тягарів на своїх плечах, рік річно покидали від діда-прадіда зрошену кровю і потом своєю рідну землицю, рідну стріху, пращали ся з родинами та втікали в сьвіт за очі, щоби знайти краще житє. Міліони тих бідолахів опинили ся в Америці, думаючи, що ту знайдуть кращу долю. Ми нині їх бачимо, згуртованих в великий один полк безробітної маси.

Через сорок років соціялістичний пролетаріят розганяв чорні воєнні хмари і вів невпинну боротьбу проти мілітарних тягарів.

В часі Балканської війни Базилейський маніфест Соціялістичного Інтернаціоналу розігнав чорні хмари Європи, видер катам з рук смертельну зброю і не допустив до проливу крові цілої Європи.

Великі дипломати чекали нової нагоди — і діждались. Дня 28-го червня 1914. гордий австрійський престолонаслідник повалив ся від кулі сербського студента Прінца.

Народні маси вважають се причиною

війни. Однак сей атентат на архикнязя Фердинанда не є дійсною причиною європейської війни. Вогонь воєнний вже давно був розжарений і він був-би спалахнув, скорше чи пізнійше і без тої причини. Знаємо, що в протягу 48 годин Сербія покорила Австрії у всіх її жаданнях, але ся таки не задоволилась — і захопила зброю та пішла стинати голови Сербам.

В протягу кількох днів в цілій Європі забрязчала зброя і лоно Матери-Землі забабріло людською кровю, вкрило ся пошматованим людським тілом, а людські голови почали падати наче лист в осени з дерева.

Соціалістичний пролітаріят сьвіта okazaв ся за слабкий, щоби спинити бурю, яка вибухла проти його волі і мусів пійти за філями навали, кожний стаючи в обороні свого життя і життя своїх найблизших.

Війна вибухла в часі, коли ще було чути відгуки Балканської війни, — коли ще чорне гайворонє дзьобало, кракаючи, людські тіла, коли ще було чути стони і зойки ранених, а кров убитих жовнірів не всякла ще добре в землю. І знов вибухла нова війна, тисяч разів страшнійша і лю-

тійша від попередної і триває вже другий рік, а ніхто не знає, коли вона скінчиться, або що може її спинити.

Краї, де ведуться кроваві бої, перемінені в одну велику руїну.

Двадцять три мільйони найкращого цвіту людства виведені на поле бою на заріз, на неминучу смерть; ці мільйони вже другий рік мордують себе взаємно для забави коронованих царських голов та горстки кровопійців капіталістів: німецьких, англійських, австрійських, російських, французьких і других націй. Жовніри дірають один другому груди і стинають голови за нові заморські ринки для своїх гнобителів панів і царів; за нові корони і престולי, за славу генералів, на радість чортам, на клопіт богам мордують ся взаємно робітники і селяни всіх націй в Європі — між собою вони не мали жадних спорів.

Ціле побосвище встелене, не тисячами, а мільйонами трупів; мільйони ранених очікує в страшних муках смерти; кінські копита торощать мільйони чашок і мішають мозок з землею; гарматні кулі розривають живих людей і несуть понад землею; з живого людського мяса і костей ллється ся

Правитель стоїть на верху своєї армії.

кров в повітря і падає на землю як дощ. А перед і на около них мільйони старців, вдів і сиріт блукають і землю сльозами зливають; висохлі, почорнілі, примирають голодом, бо нема що в уста вложити, нема де голови приклонити — все знищене і зруйноване; кожної секунди мільйонам заглядає смерть в очі. І гинуть мільйони як ті мухи в осені; мільйони полишені без батьківської опіки; і хто не згине з голоду, хто охоронить ся перед холерою, той буде оплакувати гіркі години до кінця свого життя.

А ті недобитки, що вернуть з війни? Який се страшний образ! Як лячно думати про них! Вони вернуть з війни без рук, без ніг, очий, без здоровля, а багато без розуму — глухі, сліпі і т. д. Вони нещасні двигати будуть воєнні прокляття до смерти.

До нинішнього дня маємо з війни оден хосен: гори трупів і море крови та сліз, наших братів і сестер, наших ближніх.

Які страти в людях і в людській праці заподіяла ся війна, про се докладно ніхто не знає, бо ови з кожною секундо-

ю ростуть як на дріжджах.

Гляньмо тільки на деякі числа, а побачимо, яких велитенських розмірів є сучасна війна.

Держави, що воюють проти центральних держав (Німеччини і Австрії), обчисляють простір, що займає 67,000,000 квадратних кілометрів і має 800,000,000 людности з чого на боєвих фронтах є 13,000,000. Їх фльота складає ся з різних кораблів в числі 1.442.

Центральні держави враз з Туреччиною займають 6,000,000 квадратних км. і мають 150,000,000 людности; з того є на поли битви 9,000,000 людей, Їх фльота числить 666 різних кораблів.

Додавши ще Болгарію, то більша половина земської кулі з більшою половиною людности є обнята війною. З того на поли битви бере участь 23,000,000.

Страти в людях.

5,000,000 людей убито в війні до 1-го падолиста 1915, каже швайцарський військовий статистик.

В половині падолиста, 1915, обершт Кольонель Гайслер, швайцарський статистик в

Базилії, обчислив, що до дня 31-го липня, 1915. убито в війні кругло 2,000,000 людей. Сю цифру взяв він з урядових і пратних жерел — і так:

Велика Британія	116,000
Франція	400,000
Росія	733,000
Бельгія	47,000
Сербія	64,000
Японія	300

Разом союзники стратили	1,360,300
Німеччина	482,000
Австрія	341,000
Туреччина	45,000

Разом.....868,000

Всі разом стратили.....2,228,300

До повизше наведених цифр статистик додає дальші убиті до половини падолиста 1915. На австрійсько-італійськім терені. Австрія стратила 110,000 а Італія 30,000. На Балканах, де війна зачала ся ще пізнійше, упали нові жертви, так що воюючі держави до половини падолиста 1915.р. стратили около пять міліонів убитих людей.

Американський генерал Яків Дарі обчислив, що від початку війни в місяцю

падолисті у всіх воюючих державах число убитих і ранених виносить не менше як 10 мільйонів людей.

Сама Росія убитих, ранених і полонених стратила разом близько 4 мільйони.

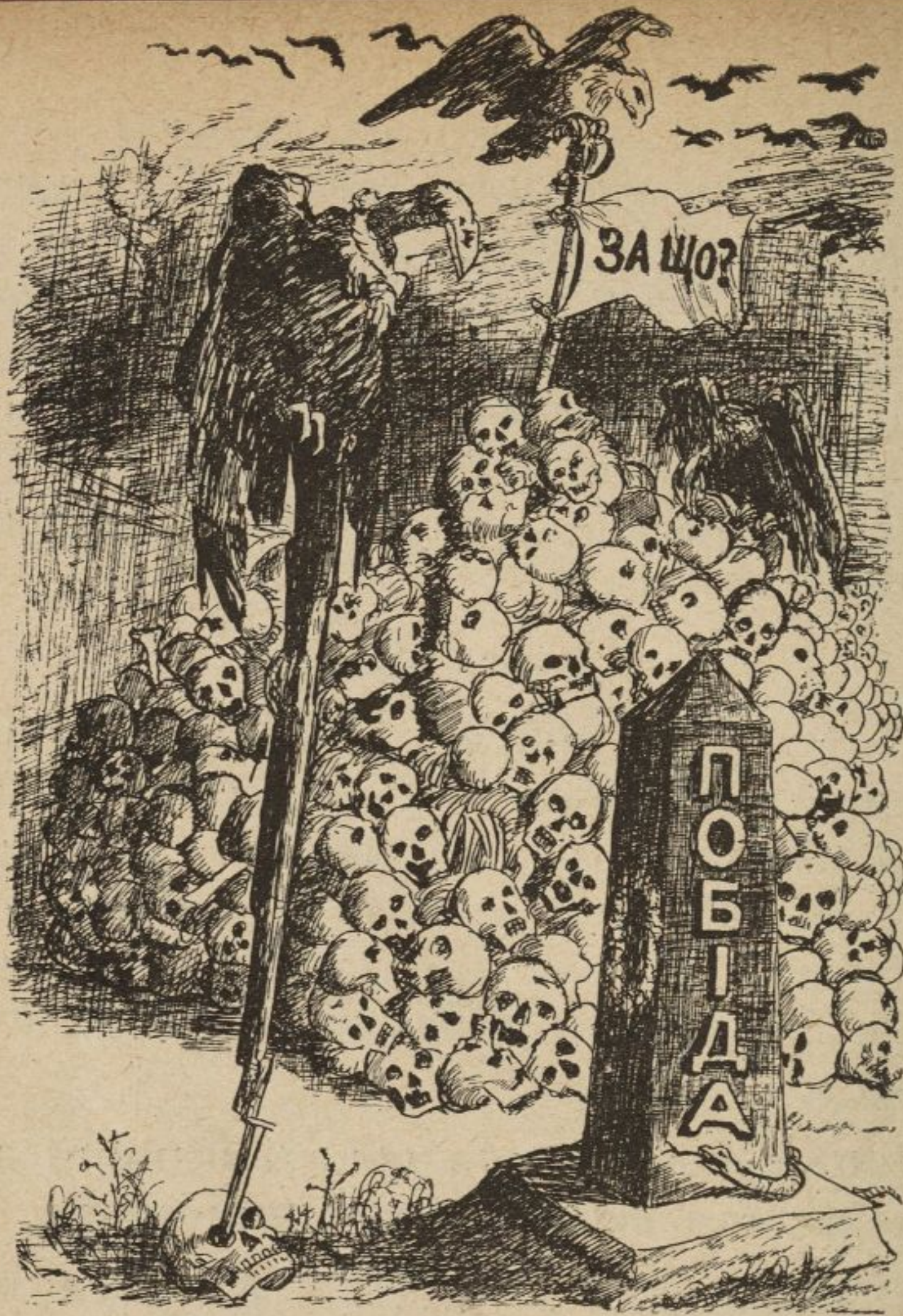
Коли до повислих чисел дорахуємо ще полонених, то буде разом округло 15 мільйонів людей, яких пожер ненаситний молох мілітаризму!

Кошта війни.

В день вибуху війни державні довги виносили: В Австрії 11 мільярдів і 4 мільйони корон; в Німеччині 25 мільярдів 668 мільйонів марок; в Туреччині 2 мільярди, 914 мільйонів; в Англії 17 мільярдів, 560 мільйонів; в Франції 30 мільярдів, 120 мільйонів.

Кошта военні від початку війни до місяця вересня, 1915. виносять:

В Англії	\$6,163,000,000
В Франції.....	4,128,000,000
В Росії	3,724,000,000
В Італії	643,000,000
В Німеччині	7,380,000,000
В Австрії	2,763,000,000

Пам'ятай, що перемога не має нічого
спільного зі справедливістю.

Понтіській Пилат, патріоти бру-
тальні жовніри убили Христа і назвали
се ЯКРАЗ „ПОБІДОЮ.”

Після статистик кошта всіх воюючих держав виносять денно	75,000,000
Страти матеріальні	50,000,000
Разом	125,000,000

На кожду секунду в день і ніч воєнні кошта виносянь \$1.400.

Для приміру:

Як-би зложити 15,000,000 тисячдоларових банкнотів оден на другий, то дістанемо стовп високий на 6.000 метрів.

„Люзитанія” коштувала \$8,000,000. Ті гроші вистарчили-би на війну на протяг 7. годин.

Найбогатші держави в Європі:

Німеччину оцінюють на	\$80,000,000,000
Англію ” ”	65,000,000,000
Францію ” ”	43,000,000,000

Найбільші довги в Європі

має Франція. На голову кожного французького горожанина припадає 142 дол.; в Німеччині 77 дол.

В Англії з днем 1-го січня, 1916. р. недобір виносить 11 міліярдів. дол. Державний довг в Росії з днем 1-го січня, 1916 р. виносить 16,974,999,672 рублів.

Таку то господарку пани ведуть в державах. Рік річно народ платить податки а царі і капіталісти одного дня все нищать і змітають з лиця землі.

По війні знов настануть тяжкі часи, які в історії сьвіта єще ніколи не бували. Зникне промисл, настане страшна дорожнеча і голод, а для робітників настане крайна нужда. Отсе є воєнні здобутки робітників.

Чи побідить пануюча кляса Німеччини чи Англії, — то робітники тих країв нічого не будуть мати крім нужди і нових податків і тягарів.

Вже тепер кожда держава страшно задовжена. По війні знов будуть дерти нові податки на нові багнети, щоб ліпше блищали як у другої держави; на нові гармати і кулі, щоб було дальше чим стріляти та ще більше людей вбивати, як до тепер.

А хто ті нові і старі податки буде платити? Ніхто инший як кляса робітничча; вона буде знов відривати собі і своїй родині чорний кусок хліба від уст і буде годувати ненаситного молоха мілітаризму. Хто сему не вірить, то опісля сам

все те на власній шкірі відчує.

Цілий воєнний „луп” не варт не то
кроплі крови, але навіть кроплі поту ро-
бітничого!

Робітники повинні вважати злочином
стріляти до себе за для зиску капіталіс-
тів, за для амбіції пануючих коронованих
голов.

Европейські мілітарні скажені пси вик-
ликали війну і знищили ціле культурне
відродженє працюючої класи!

Найкращий цвіт нашої нації вже ско-
пений і кладуть ся дальші кроваві поко-
си.

Наша українська робоча молодіж, яка
перед нуждою і голодом не покинула сво-
ю країну — мільони тої молодіжи знай-
шли місце в гробах з іншими жертвами
війни.

Цілий здобуток з війни, який є зро-
шений людською кровю, йде тільки і тіль-
ки в руки капіталістів.

Гукайте-ж кати, гукайте та упивай-
тесь кровю народа!

Веселіть ся і куйте нові кайдани,
вороги наші люті! — Вже чорне гайворо-
нє кракає над тілами наших братів! — Та

прийде час відплати, час обрахунку і суду і закінчить війну пролетаріят. Він оберне своєю, вами дану, зброю проти вас катів і гнобителів. Від одного світового руху робітничої класи повалять ся трони і спадуть корони з голов царів і других нелюдів, а з лиця землі зникне сей перестарілий кровавий лад! Над головами поневолених повіє оден червоний прапор братерства і волі і всі будуть рівні і щасливі в новій соціалістичній державі!

Се ціл до якої стремить сьогодні терпяче людство і яку з певністю осягне в тій останній великій святій війні, що їй на імя соціяльна революція.

Руїна Галичини.

Европейська війна зруйнувала не тільки Бельгію, Сербію, Польщу, частину Франції, але також і нашу Галичину та Буковину.

Від вибуху війни армії російські, австрійські і німецькі перемаширували сі наші краї здовж і поперек два рази та все нищили і пустошили сто разів гірше, чим колись дикі Татари.

Простір Галичини виносить 78,497 квадратних кілометрів. В 1912 році сей край числив 8,

025,675 мешканців і був поділений на 83 повітів. З того числа лишень 8 західних повітів на просторі 4.915 кв. км. не були обняті російським наїздом

75 повітів є тепер знищені; сотки сіл зметені з лиця землі, що й сліду по них нема; знищені також деякі міста і місточка. Ціла Галичина представляє велику одну руїну. В горах Карпатах — там гора з пів мільона трупів; там спочивають і наші кривні, знакомі і товариші. Галичина мала осередок мордів і проливу крови в якій купаються корони царів півночі і полудня.

Про точні матеріяльні страти і число замордованих людей будемо знати аж по війні.

Ті з нас в Америці, що колись повернуть до краю, певно не застануть вже того, що для нас було рідне, що було наймилішим.

Хто найбільше заробляє на війні?

Мільйони жовнірів, що бють ся на війні, мають один доробок: смерть або каліцтво на ціле життя. А хто верне здоров, той певно не застане того, що лишив дома: або домівка спалена, або когось з рідних бракує у ній.

Чорти проти війни!

Капіталісти не то що не бють ся, але навіть не бачуть війни; а якби й побачили, то на місци-б з переляку подеревили — і сї капіталісти заробляють на війні найбільше.

Після обчислень промислових фахівців капіталісти в Зл. Державах продали в 1915 р. для європейських воюючих держав за 1.500,000,000. (тисяч п'ятьсот мільйонів).

Закупили слідуєчі держави:

Велика Британія за	\$500,000,000
Росія	500,000,000
Франція	400,000,000
Італія	100,000,000

Разом один і пів мільярда.

Народ платить податки, а держави ті гроші обертають на смертельне оружє, щоби в другій державі вимордувати людий та наситити ся здобичами.

Кайзер а соціалісти.

З психольогічної студії д-ра Мортонa Прінса.

В психиці Кайзера нічо так не впадає в очі, як його зростаюча і сильна антипатія до великої громади горожан, які становлять майже тре-

тю часть його імперії — до соціал-демократів.

Нам всім звісна ненависть Кайзера до партії, що її зовуть соціально-демократичною. Ми читали всі ті епітети, якими він раз-враз іменував соціалістів, читали про його антипатію до їх засад. „Зрадники; пошесть, яку треба знищити; банда людей, недостойних німецького імени; вороги вітчизни і держави; народ без вітчизни і без віри” — так їх прозивав.

До делегації страйкуючих гірників сказав:

„Для мене кождий соціал-демократ є синонімом ворога держави і вітчизни. Тому, як я зобачу, що в тім русі (у страйку 100 тисяч людей) є соціалістичні змагання, викликаючі незаконний опір, я буду ділати з невблаганою строгістю, з усіх моїх сил — а вони є великі.”

І знова:

„Навчання соціал-демократів не тільки противлять ся заповідям божим і християнській моральності, але вони є цілковито непрактичні і шкідливі — так одиницям, як і загалови.”

Ненависть Кайзера до сеї партії є так великою, що він гадав здавити її при помочи армії. До молодих жовнірів в Потсдамі він сказав:

„Ви маєте тільки одного ворога, а він є моїм ворогом. З уваги на наші теперішні клопоти зі соціалістами може прийти до сего, що я звелю вам стріляти ваших свояків, братів, а навіть родичів на вулиці. Бог наказує се; однак ви мусите сповняти мої прикази без наріканя.”

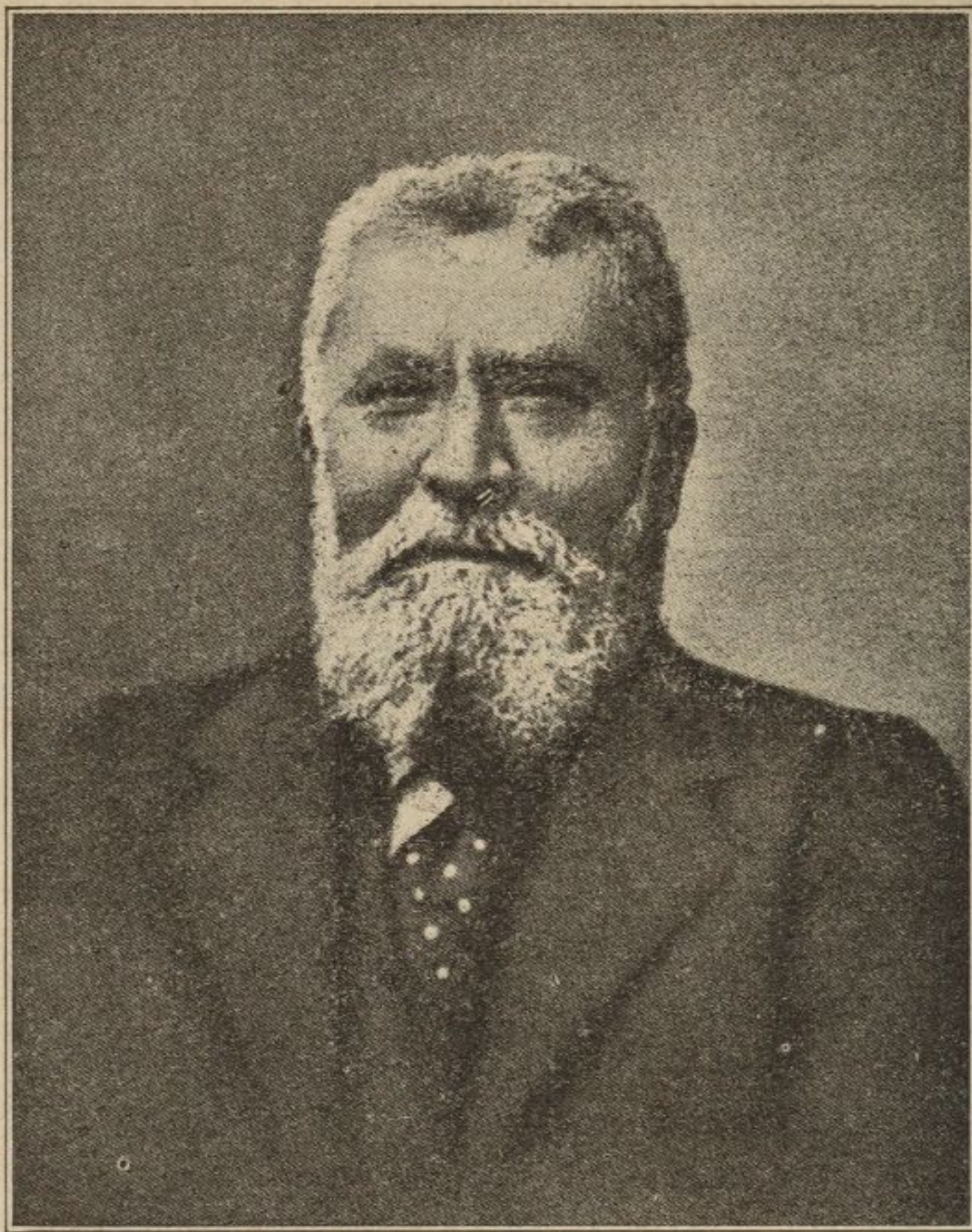
І звідки в нього такі чутя? Звідки сі вибухи

злости і ненависти проти політичної партії, яка чисельно в двоє перевищує якунебудь іншу партію в державі, яка в 1912. році дістала 4,250,000 голосів і післала до німецького парламенту 110 членів, заступаючих інтереса звиж 21 мільонів народа, близько одну третину населення?

Наведені слова Кайзера є острі і з'їдливі, подібні до висловів агітатора у виборчій кампанії, який сьогодні забуває, що вчора говорив. Але Кайзер не з тих, хоч він, як бесідник, і належить до класу крикунів і шарлятанів. З нас ніхто не бере серіозно голосно - і пустословних негодовань політичних бесідників. Та Кайзерові очернення соціал-демократів є виразом глибоко вкоріненої антипатії і частиною його особистості, позаяк ті напади злости і ненависть проявляють ся у нього постійно від коли він вступив на трон, дваїцять сім літ тому назад. Се-ж зовсім подібне до манії, що раз загніздивши ся в умі, виступає на зверх, як тільки з'явиться ся її предмет.

Сталі антипатії є завжди інтересним предметом для психолога, а для інших вони, крім пустої цікавості, не много значать, хочби і в цісаря, хиба що така антипатія має політичне значіне і впливає на діяльність правительства і на хід історії.

Як-би антипатія Кайзера була тільки такого звичайного рода, як се стрічаємо у інших людей — приміром, боязнь вужів, смерти або других звичайних річий, то її студіоване мало-би практичне значіне хиба для самого Вільгельма II. і для подібних йому. Періодичні напади антипатії турбу-

Жан Жорес

провідник соціалістів цілої Франції, ро-
джений 3-го вересня, 1859 р. в Castres, за-
мордований націоналістичним фанатиком
31-го липня, 1914 р. в Парижі.

вали-би тільки його самого і тих членів родини, що мусять з ним сходити ся. Другі люди тим зовсім не журили-би ся.

Та инша річ, як така вкорінена антипатія є політичної натури. Тоді ми, пізнаючи основні причини сеї впертої ідеї, не лишень оглядаємо важний складник психіки великого історичного характеру, але ми сподіємо ся найти правдиві мотиви, які формували політику правительства і надавали напрям історії, а які безпосередно вязали ся з тою антипатією.

Ненависть Кайзера до соціал-демократів мала величезні наслідки в практиці. На певно мож сказати, що вона, більше чим якийнебудь инший чинник, є причиною сучасної автократичної системи правління, яка ставить ся ворожо проти поступового і ліберального духа новітньої цивілізації і опираєть ся всім заходам около поправок конституції в демократичнім напрямі. З неї походять всякі деспотичні постанови, які здавили свободу слова і преси і поневолили німецький нарід. Таким є закон про образу маєстату.

Сей закон, нагадуючи февдалізм середних віків, є нагайкою в руках Кайзера на тих, що йому відповідають. Він може напастувати своїх підданих, давати їм всілякі призви́ска, перекручувати їх засади, стремління та ідеали, бурити проти них як „ворогів вітчизни і віри”; але як вони відпові-
 дяють, їх стрічає закон про образу маєстату і, як знаємо, сей закон з цілою строгістю уживаєть ся проти політичних протівників. Статистика показує, що

на підставі того закону в протязі перших десятих років пановання Вильгельма II., до року 1898-го. присуджено більше як 1.000 років в'язниці. То-ж і не дивно, що редактори соціал-демократичних газет сиділи по в'язницях за образу маєстату, як також і соціалістичні письменники, що в книжках і журналах важили ся сказати неприємну правду про особу монарха. Сей закон не завсїгди дав ся примінити до соціально-демократичних послів парламенту, які, як представники народа, мають дещо більше свободи, чим звичайні горожани. Але коли раз на засіданю парламенту вони злегковажили Кайзера через те, що при окликах в його честь не повстали зі своїх місць — терпиливість Вильгельма вірвала ся: через свого канцлера внїс законопроект, який мав положити кінець таким обидам. Однак більшість палати не згодила ся на таке обмежуване своїх прав.

В Англії таке поведене зі сторони пануючого є немислиме і певно було-б причиною революції в краю.

Ся антипатія Кайзера причинила ся також багато до об'єднання автократичних і мілітарних елементів в Німеччині. Здавивши політичну силу одинокої партії в державі, що бореть ся з автократичними стремліннями, Кайзер станув на трівких основах і, оточений армією, став головною політичною силою, яка надавала нап'ямок так домашній, як і заграничній політиці держави.

Можна на сміло припускати, що як-би в Німеччині демократія була горою, або як-би консти-

туція була такою, що не обмежувала-би впливів соціально-демократичної партії, то загранична і мілітарна політика правительства буба-б зовсім іншою і війни не було-б. Германізм і пангерманізм не загрожували-б сьвітови.

З англійського переклав Д. Б.

Золото і нужда в Америці.

Нема в сьвіті іншої країни, в котрій би стільки було золота і нужди, як в Зл. Державах Америки. Ся країна, се один великий ковальський молот, котрий безнастанно в день і ночі кує золото і нужду, і тільки золото і нужду. При тім ковальським молоті від досьвіту до пізної ночі в кровавім поті чола ввихають ся, як ті мухи, міліони робітників і робітниць: старці, молодіж і діти.

І кує молот золото, а міліони працюючих рук відбирають його з під молота і пильно, з великою уважністю,носять до шпихлів.

І кує молот нужду і знов ті самі міліони працюючих рук відбирають її з під

молота і несуть в свої хати.

А до золота мають право тільки його вибранці — пани. А до нужди мають право мільйони робітників і робітниць, ті самі, що золотом наповняють шпіхлїрі.

І коли глянемо, то де-не-де бачимо вибранців золота — й блищать вони як золото, товсті, горді і надуті мов той капустаяний пиріг; а довкола тих „вибранців” бачимо своїх улюблених „приятелів”: дуже добрі, дуже милі вони — вони то говорять нам, що Бог сотворив світ і всі живущі на сїм світі в нього рівні; сотворив і старшину, котрій ми маємо коритися і на її розказ всьо виповнювати. Се ті слуги золота: урядники, військова старшина, поліція, купці, лихварі, злодії, попи і кримінальники; се ті наші „приятелі”, що смокають з нас кров, не знають ніколи, що то голод і холод та живуть на сїм світі як в раю.

І коли глянемо довкола себе, то єще щось бачимо: бачимо мільйони робітників і робітниць, нужденні, висохлі, почорнілі, що й не подібні на образ божий; се ті, що творили золото, се ті, без котрих сей світ нічого не варт, бо як-би вони не позамі-

тали вулиць, не вичистили каналів, то і повітре засмерділо-би ся, а тоді, найскорше вимерлиб всі пани і слуги золота, бо вони призвичаєні тільки до чистого і свіжого воздуха — ой, скоренько-би до їх грубих черев примандрували хробаки і хижі птиці. Щастє велике, що Бог сотворив робітників, бо хтож-би сіяв, збирав, варив, пік, з майнів золото, срібло і вуголь добував; хтож-би пробивав тунелі гір і все инше робив, що тільки потрібно. Хто знає, як-би не сі робітники, чи в Європі було-б нині море крови і гори трупів — певно що ні, бо пани і слуги золота не взяли-б шаблі до рук і не стинали би собі голов; такого чуда єще на світі не було, ще на війні ані одному цареві голова не злетіла.

Тепер придивіть ся тій рівности, яка є в Америці. Зачнім від робітників, а скінчимо на панах.

Статистика показує, що в Стейті Нью Йорк в промислі цукровім пересічний заробок женщин виносить \$5.38 тижнево; половина женщин в тім промислі заробляє низше.

Робітниці при оклеюваню пуделок мусять обклеїти 6.000 тижнево, щоби зароби-

ти 6 дол.; жадна робітниця сеї роботи не зробить.

В промислі консервнім заробок виносить 7 до 10 ц. на годину.

Щоби заробити на нужденне житє, робітницї працюють понад свої сили, часом близько 24 гд. на добу. Знайдена карта часу праці одної робітницї є нїмим свідком надмірної праці.

Робітниця працювала:

В понеділок	—	—	—	—	15 гд.
В вівторок	—	—	—	—	20
В середу	—	—	—	—	21
В четвер	—	—	—	—	19
В п'ятницю	—	—	—	—	21½
В суботу	—	—	—	—	21
Разом	—	—	—	—	117½ гд.
на тиждень.					

Сей час праці повинен заняти двох робітників, тай се було-б за багато.

85% робітниць в департаментових склепах і в 5 і 10 центових склепах заробляють менше як 7 дол. тижнево.

В стейтах Нової Англії в промислі ткальнім робітницї заробляють за 53 гд. праці 6 дол. до 6.99ц. тижнево.

Є много таких робітниць, що не зароб-

Як капіталісти викручують з робітників, робітниць і працюючих дітей зиски.

ляють досить, щоби могли з того вижити.

Ще гірше визискують робітниць в промислі бавовнянім в полудневих стейтах. Там робітниці заробляють менше як 2 дол. тижнево, а 39% менше як 5 дол. тижнево.

Після дуже скупого обчислення робітниця потребує на тиждень на житє і мешканє \$5.90 ц.; не вчислені ту центи на газету, книжку, театер, забаву і. т. п., без чого їй не так легко обійти ся.

Книжочка видана через Лігу Працюючих Женщин кінчить ся питанням: Як можна жити з таких зарібків?

Закон на більший голод.

Департамент Праці в Злучених Державах з 1915. р. подає результат заведеня мінімум платні в стейті Орегон, заведений для трох категорій:

Дівчата низше 18 років мають побирати не менше 6 дол. тижнево; старші викваліфіковані в місті Портленд \$9.25 ц. тижнево, — а поза містом Портленд \$8.25 ц. тижнево.

Статистика виказує, що ся „сввята” капіталістами впроваджена мінімальна плат-

ня так поліпшила долю некваліфікованих робітниць, що втратили дещо з того, що заробляли передше, ніж сей закон увійшов в життя. Новий закон спричинив ще більшу нужду в рядах жіночого робітництва.

В капіталістичнім устрою є два роди мінімальної платні: для тих, що працюють в кровавім поті чола за 6 дол. тижнево і для других, що їм золото тягне черева до землі по \$10.000 денно.

Ось з якої причини в Зл. Державах вмирає річно 700.000 робітничих дітей — се з браку достаточного прокормлення.

Робітники в різницях.

Соціалістичний альдерман J. C. Kennedy в Чікаго в своїм опрацьованім рапорті про робітників, зайнятих в різницях, твердить, що половина робітників в різницях заробляє нижче 10 дол. тижнево; 60% жінок заробляє нижче 6 дол. тижнево.

*) Рапорт той був зладжений до друку, однак комісія зложена з представителів великих підприємств і кілька професорів університету в Чікаго не дозволили той рапорт надрукувати. По довгих коровадах, він зістав в частині видрукований.

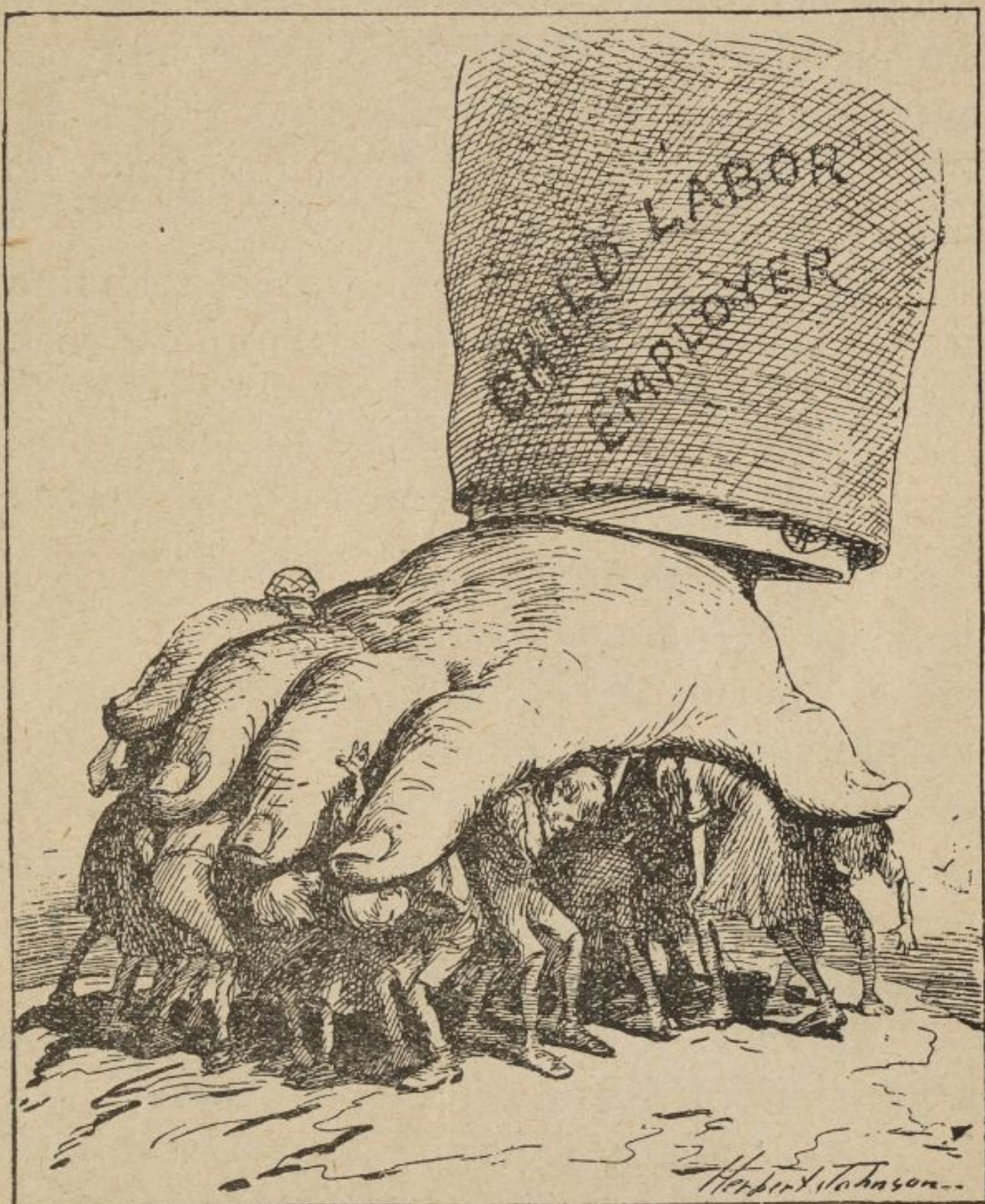
В порівнянню з поживчими продуктами від 1903 р. то платня від того часу зменшилася ся о 20%. Про наслідки лихої платні говорить: „Цілий загал мешканців терпить на тім дуже.

„Замість виховувати дітей на здорових, сильних і інтелігентних мешканців міста, виховує ся людей слабих фізично і не розвинених умислово. Коли зарібки робітників є невистарчаючі, великі тягарі спадають на наше місто, на наші інституції добродійности. В тих сторонах міста (де різниці) є найвисша смертність спричинена сухотами; на 100 дорослих умирає річно 31% людей. Низькі зарібки є причиною негигієнічного мешкання, скупе відживлюванє, надмірне уживанє алькоголю, праця дітей, надзвичайні хвороби і т. д., на чім терпить ціле наше місто.”

Цвѣт молодіжи.

Два міліони 500 тисяч дітей понизше літ 16 працює в фабриках, копальнях і заводах в Зл. Державах.

Два міліони 500 тисяч дітей позбавлені світа божого і шкільної науки. На нялись до праці за собачу платню, щоби

Робітничі працюючі діти і їх хлібодавець капіталіст.

тільки стареньким родичам дати удержання. Вони на старість зістали викинені за фабричну браму, викинені як та видужена цитрина на сьмітє, а їх діти вянуть і мруть перед вчасною смертю.

О, радуй ся Золото, велика пащо, пожираюча людські душі!

Урядова слідча комісія для справ промислових в Зл. Державах між иншим твердить:

2% людности краю посідає 16% народних богацтв.

65% людности посідає натомість менше чим 5% народного богацтва.

44 родин в тім краю, має такий дохід, котрий рівнає ся високости заплати 100,000 робітників.

Половина батьків родин, що заробляють працю на удержанє родини, може заробити на рік не більше як \$500.

Три або й більше осіб спять в одній кімнаті в 73% мешканях робітничих.

73% жінок і материй робітників є змушені до праці враз з чоловіками і синами, щоби могли вижити.

Близько 20% шкільних дітей за мало дістають поживи і йдуть до школи голодні.

Нужда утрудняє двом третинам шкільних дітей ходити до початкової школи.

До кого належить золото?

Маєток Ракефелера обчисляють на більше як \$500,000,000.

В Нью-Йорку в дільниці **Manhattan** 13 родин посідають одну дваїцятю п'яту частку загального нерухомого маєтку, се є в будинках і обшарах землі розпоряджає там 13-ох богачів маєтком \$205,404,875.

В Чікаго

одна фірма посідає одну дваїцятьп'яту частку маєтку цілого міста; 5 родин розпоряджяють одною сімнайцятю частию маєтку; а 10 родин — одною дваїцятю частию загального маєтку $2\frac{1}{2}$ мільйонного міста, яким є Чікаго.

П'ять родин в тім місті має маєтку вартости \$162,000,000.

Разом на лісті 10-х „короликів” вартість маєтку виносить \$189,250,000 з загальної вартости оціненої в цілїм місті на \$2.437,739,034.

Зиск фірми Armour & Co.

в 1914 р. виносив \$7½ мільйона, або \$20.000 кожного дня.

\$48,000,000 чистого доходу

мала в останньому році фабрика автомобілів Форда в Детройт.

Наведені цифри, се дуже маленька частина — та вони вже представляють образ золота і нужди.

По одній стороні, скупане в кровавім поті працюючих мас, цвіте золото, а по другій безмірна нужда і море сліз.

Через цілий рік 6-мільйонна армія тягала ся по при то золото в надії, що знайде роботу і заспокоїть голод у своїх хатах. Робітники своїми мозолистими руками витворюють і працюють за багато, а дістають за мало, звичайно стільки, щоби ні жити, ні вмерти.

Голод і нужда пхають робітника до крадіжки і рабунків.

Голод і нужда наповняють безробітними кримінали.

В шпиталях тисячі конають тільки тому, що з вулиці або нужденних нор

забрано їх півмертвими упавших з голоду.

Робітники, котрі в фабриках, майнах, лісах, при золоті, сріблї, вуглю, убраню, хлібі, м'ясї і т. д. потратили своє здоров'є — тепер примирають з голоду, замерзають, або кінчать свої злидні самовбійством.

І в тім самім часі горстка лінюхів-капіталістів жиє собі вигідно в розкоші і з дня на день упивають ся кровю творців сего сьвіта.

Нема справедливости на сїм сьвітї! З лиця землі треба змести сей перестарілий лад і сотворити новий сьвіт на засадах справедливости і рівности!

Проч зі слугами золота і тими, що сей проклятий оплаканий устрій благословлять хрестом!

Взиваємо всіх українських робітників, щоби станули в рядах міжнародного соціалізму до завзятої боротьби з крайною темнотою. Хай мільйони усвідомлених робітників всіх народів об'єднають ся під червоним прапором до спільної оборони інтересів всіх поневолених і гноблених!

Чим скорше виступимо до боротьби, тим скорше будемо жити в новім краспім ладї.

Нім повалимо сей перестарілий лад, хочемо вже сьогодні кращого життя, поліпшення нашої долі.

Замість викидати мільярди на гармати, кулі, дреднави і на інші непотрібні цілі — обернути ті мільярди на зменшене нужди, обтерти ними сльози матерам, старцям і сиротам робітничої класи.

Капіталіст, фабрикант, купець, лихвар, цар, банкир, злодій, поліцай, піп і кримінальник не будуть ся старати о поліпшення робітничої долі. Вони будуть ссати з нас кров і зрошувати нею свої крадені і рабовані багатства.

Один соціалізм має для нас будучність, за котру варт стати до борби. Тільки соціалізм обітре сльози та загоїть вікові рани робітничої класи.

Тож ставаймо в ряди друг коло друга і машируймо сміло і гордо до кращого соціалістичного завтра, а там ми відпичнемо і заживемо новим кращим життям — там будемо всі рівні і щасливі, споживаючи овочі спільної праці на лоні нашої Матери Землі.

Соціалістична Партія в Зл. Державах.

В 1912 р. президент Зл. Держав на підставі рішення Конгресу назначив так звану „Комісію Індустріальних Відносин” з цілю розслідження усяких соціальних і економічних питань, а головню, щоби ся комісія відкрила причини соціального незадоволення.

Між иншими справами ся комісія попросила Партію Соціалістичну, щоби вона через свого представника висказала свої методи і ціли. Соціалістична партія післала до комісії Моріса Гільквіта, одного з визначнійших членів партії. Тут подаємо частину з урядового протоколу переслухання Гільквіта перед комісією. Переслухання провадив член комісії, д. Тампсон.

* * *

Тампсон — Чи ви є членом Соціалістичної Партії?

Гільквіт — так, єсьм.

Т. — Яке є урядове імя партії?

Г. — Соціалістична партія Злучених Держав.

Т. — А як довго, если знаєте, існує партія як така?

Г. — У своїй теперішній формі і під своїм теперішнім іменем від 1909. року.

Т. — Чи були й передше які організації, що відтак увійшли в склад сеї партії?

Г. — Так, добродію. Була Соціалістична Ро-

бітнича Партія, з'організована в 1877. році; була Соціально-Демократична Партія з'організована в 1898. році і кілька місцевих організацій. Більша частина Соціалістичної Робітничої Партії, ціла Соціально-Демократична Партія і деякі незалежні організації зляли ся в теперішню Соціалістичну Партію.

Т. — Якою є теперішня форма сеї організації?

Г. — Соціалістична Партія є політичним тілом, складаючим ся зі стейтових організацій в кождім стейті держави. Стейтові організації складають ся з місцевих організацій повітів і міст. Соціалістична Партія, в противенстві до інших політичних партій, має вписаних членів, що платять місячні вкладки. Під теперішню пору число платячих вкладки

членів партії виносинь около 150.000 мужчин і жінок.

Т. — Яку форму контролю або заряду має партія, себто її урядники, комітет, і т. д.?

Г. — Вона має національний комітет, зложений з представників кожної стейтової організації, а представництво означається числом дійсних членів партії. Національний комітет засідає раз на рік і вибирає національний виконавчий комітет, зложений з п'яти членів. Має також національного секретаря, який в Чикаго зі своїми помічниками постійно управляє біжучими справами партії цілий рік.

Т. — Сей виконавчий комітет з 5-х членів, про який ви д-ю Гілквіт згадували — чи се він поручив вам представляти тут урядово партію?

Г. — Так, він.

Т. — Якою є, по перше, власть більших комітетів, а, далше, якою є власть менших комітетів і урядників?

Г. — Національний комітет має в дійсности власть партійної конвенції в часі між звичайними виборчими конвенціями. Він збирається раз в рік, приймає справоздання урядників, випрацьовує плани акції на слідуєчий рік, вибирає урядників виконавчого комітету і предкладає поправки до партійної конституції.

Національний виконавчий комітет є наділений майже тою самою властью, що й національний комітет на час між його засіданнями. Він збирається що два або три місяці, а в часі між зборами полагоджує діла письменно.

Національний комітет рівно-ж як і національний виконавчий комітет і національний секретар підлягають волі загалу членства, яка час до часу об'являєть ся через референдум.

*

*

*

Відтак через три дні комісія перепитувала репрезентанта Соціалістичної Партії про засади і програму соціалізму.

Що се за трупи?

Сотки тисяч убитих і тяжко ранених на сїм фронтї; тисячі убитих і тисячі ранених на тамтїм фронтї —

волосе знімає ся дубом на голові, читаючи про такі великі страти в людях тільки на двох фронтах.

Не один думає, що сї великі страти були по сторонї Росії і Німеччини, або Австрії і Італії, під Варшавою, Перемишлем, Львовом, Горицією, або де інде, коли то ворожі війська при помочи виострених багнетів і сильних гармат здобували один за другим сильно укріплений форт нїм взяли одно з повизше наведених міст.

Як страшно великі числа людських жертв! Жалко нам тих бідних невинних жовнірів, жалко їх жінок і дітей, бо, стративши батьків, остали сирот-

тами до смерти. О, проклята ся кровава війна!

Але прокляті і ті краї, в котрих ще стоять цілі міста і не видно в них ворожого війська, анї целінів над містом, краї, де драпіжний сусід не післав ще свого ультіматум і не збирає війська на границі. Нарід спокійно кладесь спати, не боїть ся нічого, бо знає, що його край не є обнятий воєнною бурею. Однак і там проклятий молох капіталізму без багнетів і гармат пожерає десятки тисяч людських душ в підземних норах, приміром, в майнах Зл. Держав Америки і в Англії.

Після урядової статистики Бюра Копалень з початком 1915. р. часописі проголосили, що в 1913. р. в Зл. Державах в промислі гірничім, себто в копальнях вугля, металевої руди і камінних ломах працювало 1,047,000 робітників; з того числа 3.651 робітників стратило жите під землею, а около 20.000 було тяжко і легко ранених.

За послідні три роки в гірничім промислі того краю згинуло 10.487 людей і близько $\frac{1}{4}$ міліона через каліцтво зістали не здібні до дальшої праці.

Управитель Бюра Копалень, др. Гальмер, говорить, що він сам здивований тим великим числом людських жертв в протягу одного року. „Лякає нас, — говорить він — різня в Європі, але й у нас, де нема війни, люди гинуть насильною смертю або калічіють.” Він гадає, що число смертельних випадків можна зменшити через заведення ліпших уряджень властителями копалень. Богато залежить і від самих робітників, які можуть змусити властителів до того. Приміром на се є Англія.

В Англії працювало в промислі гірничім в тім році 1,236,211 робітників (20.000 більше як в Зл. Державах). З того числа було 1.870 смертельних випадків і 184.202 окалічених. В порівнянню зі Зл. Державами число смертельних випадків в Англії було о половину менше.

Пересічне число смертельних випадків в Англії від 1906 — 1911 виносить річно 1.416. Разом за 5 літ 7.080.

Тож балакаючи про війну, не забуваймо, що капіталізм пожирає десятки тисяч людських жертв і оставляє десятки тисяч вдовиць і сиріт так само, як і війна.

Капіталізм і війна, се рідні діти смерти і обое наносять нужду і смерть робітникам всіх країн на сьвіті.

В капіталістичнім ладі робітник при роботі не певний свого життя так само, як жовнір на війні; так само кожної хвилі жде його смерть або каліцтво, одно і друге спричинене людською злобою і темнотою.

Тільки через з'організоване в одну могутню соціалістичну партію всіх робітників дасть ся спинити марноване людського життя і здоровля, бо тільки серед справедливого ладу суспільного і серед людських умовин праці буде забезпечене жите робітника і його родини. Тільки з'організований і освічений робітник зможе побідити в боротьбі з війною і капіталізмом, зможе перетворити воєнні фронти братовбійчого бою на фронти, де різні нації сьвіта об'єднують ся до мирного життя під червоним прапором соціалізму.

ДМИТРО ШЕВЧУК

Українські цивільні-плінники в Канаді.

ЧИ ЦЕРКОВНІ ОБРЯДИ ТА ПОСТА- НОВИ ПОХОДЯТЬ ВІД ХРИСТА?

Серед нашого народу і взагалі серед католицького та православного народу панує блудне пересвідчення, оперте лише на попівській науці, що різні обряди і церемонії церковні мають свій початок в Христі. Католицька церква твердить, що вона є та сама, що була за часів Христових і ніколи не змінюється. Однак це твердження є неправдиве. Церемонії католицької церкви повсвали з часом, а початок їх є людський а не божий.

Тут подаємо лише деякі церемонії і рік, в котрім вони зістали заведені: 123 року заведено сьвячену воду. — 135 — видумано престоли. — 142 — заведено великий піст. — 153 — заведено кумів при хресті. — 153 — перший раз посьвячено церкву. — 159 — присьвячено дівиці на услуги церкви. — 159 заведено по церквах кропильниці. — 169 — сьвященники прибрали зверхні ризи. — 173 — зажадано перший раз дозволу родичів на подруже дітий. 174 — шлюб без попівського благословенства був неважний. — 219 — заборонено подруже в четвертім степені свояцтва. — 224 — побудовано перший раз церкви. — 256 — заведено чашу. — 308 — заведено уряд кардиналів, було їх 15, а обовязком їх було хоронити і хрестити. — 320 — заведено воскові сьві-

чки по церквах. — 350 — заведено сьвято благовіщене. — 364 — заборонено давати шлюб в піст. — 377 — заведено зелені сьвята. — 380 — перший раз ужитю слова „католицький“. — 387 — заведено пісні по церквах. — 394 — заведено службу божу. — 458 — построено по церквах перші дзвони. — 488 — установлено сьвято обрізання і Івана Хрестителя. — 527 — установлено тайну елеопомазаня. — 542 — установлено сьвято очищення. — 588 — заведено церковну збірку жертв. — 606 — римський єпископ Воніфатій дістає від цісара Фокаса назву римського папи. — 660 — заведено по церквах органи. — 700 — заведено читане образів. — 708 — цісар Юстиніян цілує ноги папи Константина. — 801 — папа Лев укоронував Кароля Великого. — 852 — заведено петровий гріш. — 968 — посьвячено перший дзвін. — 1074 — заведено між попами безженність. — 1095 — впроваджено пацьорки до молитви. — 1215 — прийнято чудову переміну евхаристії. — 1215 — заведено тайну покаяня. — 1215 заведено сповідь. — 1244 — кардиналам приказано носити червоні капелюхи. — 1264. — заведено сьвято божого тіла. — 1300 — заведено перший папський ювелей. — 1317 — папа Іван XXII заявляє, що папи мають право скинути королів. — 1350 — заведено індульгенції. — 1415 — заведено причастіє під одним видом. — 1439 — предложено догму „непорочного занатя“. — 1482 — відкрито чистилище. — 1854 — затверджено догму „непорочного занатя“. — 1870 — затверджено догму папської непомильності.

Волод. Тимочко.

Дві трагедії.

Біля скатерть снігу вкрила
Наче смерти бліді крила
Самітний екран...
Вулицями йдуть всі спішно,
Пани в футрах, а так втішно —
Бо при боці дам...

Чути шелест шовків сонний,
Сніг паде все монотонний
Мов мисль в забутю...
„На дні” грають там, на сцені,
Там трагедія — на арені
Впав „герой” в житю...

А під муром, при дорозі
В драній свитці, у знемозі
З голоду, сидить
Якась жінка і дитину,
Лиш завинену в штатину,
На руках держить.

А дитя голодне, голе,
Снігом вкрите, мов те поле,
Видно тіла край —
Так дріжачою рукою
Просить тихою мольбою:
„Хліба, хліба дай!...”
